

Luptați și veți învinge!

M. Mebrenko

URIERUL UCRAINEAN

Serie nouă, nr. 177-178 / octombrie 2010

Revistă a Uniunii Ucrainenilor din România

La 7 septembrie 2010, a fost depus în Rada Supremă a Ucrainei proiectul de lege privind limbile în Ucraina, al cărui autori sunt deputații Oleksandr Efremov din partea Partidului Regiunilor, Petro Symonenko din partea Partidului Comunist și Serhi Hrynevețkyi din partea Blocului Lytvyn.

Lingviștii, alți specialiști atrag atenția asupra consecințelor pe care adoptarea acestei legi le-ar putea avea pentru statul ucrainean, pentru societate.

Potrivit proiectului de lege „politica de stat a Ucrainei în domeniul limbilor se bazează pe recunoașterea și dezvoltarea multilaterală a limbii ucrainene ca limbă de stat, pe garantarea dezvoltării libere a limbii ruse și a altor limbi regionale sau ale minorităților naționale, precum și pe dreptul fiecărei persoane la autodeterminare în sfera limbilor“. Această prevedere este, în fond, conformă cu principiul multiculturalității, adoptat de lumea democratică și se corelează cu principiile Cartei Europene a Limbilor Regionale sau Minoritare, ratificate de Ucraina.

Totuși, dacă parcurgi textul proiectului legii con-

ținutul ucrainean independent legitimează, practic, politica de rusificare dusă, de secole, inițial de regimul țarist, iar apoi de cel comunist.

Căci, „folosirea zi de zi“ a limbii ruse este, pentru majoritatea populației, rezultatul faptului că în anii '80 această limbă unională trebuia folosită în mod obligatoriu în toate sferele vieții sociale.

În afară de aceasta, modul de stabilire a limbii regionale (minimum 10% din vorbitori pe teritoriul respectiv) este legat, potrivit art. 8 al proiectului de lege, nu de noțiunea de limbă maternă, ci de limba de care se folosește preponderent o persoană, ceea ce duce la discriminarea limbii ucrainene și la crearea de facilități pentru limba rusă. Conform datelor recensământului din 2001, două treimi din populație consideră ucraineana drept limbă maternă, dar sondajele realizate arată că, din cauza rusificării practicate de-a lungul secolelor, ea este folosită doar de puțin peste jumătate dintre cetățeni. Dacă se aplică această normă, limba rusă va deveni limbă regională peste tot, exceptând poate doar Galiția și Volănea.

pentru a educa populația din estul și sudul ei în spiritul respectului față de limba de stat, pentru ca copiii să-și însușească temeinic la școală limba ucraineană.

În prezent, limba rusă își consolidează tot mai mult pozițiile. Unii funcționari, practic, se tem să vorbească ucrainește, chiar dacă deocamdată încă mai redactează actele oficiale în această limbă. În asemenea condiții, limba ucraineană are nevoie de sprijin din partea statului.

Din păcate, proiectul de lege depus în Rada Supremă nu prevede acest lucru. Potrivit acestuia „statul garantează persoanelor care se adresează organelor puterii de stat și ale autoadministrării locale oferirea de servicii în limba de stat, iar în zona în care este folosită limba regională, în această limbă“.

Autorii proiectului de lege propun garantarea „dreptului la educație în limba de stat și în limba rusă, iar în zonele în care este folosită limba regională, în această limbă“.

În ceea ce privește învățământul preuniversitar numărul elevilor din școlile și clasele cu predare în

Noul proiect de lege privind limbile în Ucraina

stați că adevăratul scop al autorilor lui este de a face ca folosirea limbii de stat ucrainene să nu mai fie obligatorie aproape peste tot și de a crea, în schimb, o bază legală ca limba rusă să-și asigure supremația în toate sferele vieții sociale.

Dacă ne referim la art. 6 al proiectului legii, acesta stipulează că „Obligativitatea folosirii limbii de stat sau sprijinirea folosirii ei într-o sferă sau alta a vieții sociale nu trebuie interpretate ca însemnând negarea ori reducerea dreptului de folosire a limbii ruse și a altor limbi regionale sau minoritare în sfera respectivă“.

Dar Carta Europeană a Limbilor Regionale sau Minoritare, ratificată de Ucraina, prevede un cu totul alt principiu: protecția limbilor regionale și a limbilor minorităților naționale nu trebuie să se facă prin restrângerea folosirii limbii oficiale. Prin urmare, ideologia proiectului de lege în ansamblu contravine normelor de drept internațional.

Proiectul de lege prevede, de asemenea, că „Potrivit Constituției, în Ucraina este garantată libera dezvoltare, folosirea și protecția limbii ruse, ținând cont de faptul că rusa este limba maternă de care se folosește zi de zi majoritatea cetățenilor Ucrainei“.

Această prevedere este în totală discordanță cu rezultatele ultimului recensământ al populației Ucrainei din 2001 care arată că aproape două treimi din populație consideră ucraineana ca fiind limba maternă. În ceea ce privește necesitatea ridicării statutului limbii ruse pe care „ar folosi-o zi de zi“ majoritatea cetățenilor (cine și când a stabilit acest lucru?), trebuie spus că prin această prevedere sta-

Autorii proiectului de lege susțin că „cunoașterea limbii ruse asigură cetățenilor Ucrainei accesul la realizările științei și culturii mondiale“.

Oamenii de știință cunosc faptul că 98% din informațiile tehnico-științifice apar în limba engleză, aproape 2% în chineză și japoneză și mai puțin de 0,1% în rusă. Este, deci, evident faptul că rusa nu poate rezolva problema accesului ucrainenilor la cuceririle științei mondiale. Adevărata problemă a omului de știință modern sub aspectul criteriilor de capacitate profesională este cunoașterea limbii engleze. În afară de aceasta, traducătorii ucraineni pot asigura celor interesați o privire corespunzătoare asupra lumii fără intermediari.

Aceiași autori ai proiectului de lege au născocit noțiunea de „bilingvism ucraineano-rus“, considerându-l un bun al Ucrainei contemporane. „Bilingvismul ucraineano-rus, format de-a lungul istoriei, este o importanță dobândire a poporului ucrainean, un puternic factor de consolidare a societății ucrainene multinaționale“.

Este adevărat că acest bilingvism este propriu unei părți importante a societății ucrainene, dar sociologii spun că el este, în același timp, extrem de asimetric. În vestul și centrul Ucrainei cu populație preponderent ucrainofonă, un rusofon nu se va simți niciodată incomod, dar să vorbești în mod public ucrainește la Sevastopol, îți trebuie destul de mare curaj.

Pentru ca bilingvismul ucraineano-rus să poată deveni o trăsătură a întregii Ucraine, nu numai a părții ei ucrainofone, ar trebui depuse mari eforturi

limba ucraineană abia dacă a atins, în anii independenței, procentul ucrainenilor din totalul populației, declarat la recensământul din 2001.

Oamenii de știință de la Academia de Științe a Școlii Superioare a Ucrainei sunt de părere că aplicarea prevederilor privind statutul egal al limbilor în învățământ va duce inevitabil la rusificarea învățământului preșcolar și școlar pe o jumătate din teritoriul ucrainean, unde limba rusă domină și astăzi, precum și la distrugerea puținelor instituții de învățământ superior care există la Harkiv, Odesa, Donețk și în alte centre universitare din estul și sudul Ucrainei, create în ultimele două decenii.

Învățământul din Ucraina va reveni la situația care a existat în anii '80 când, în urma politicii de rusificare duse de URSS, limba ucraineană a fost, practic, exclusă din procesul de învățământ de pe o jumătate din teritoriul Ucrainei.

Aplicarea celorlalte prevederi ale proiectului de lege va duce, de asemenea, la rusificarea mijloacelor electronice de informare în masă, a cinematografiei, reclamei și a altor sfere ale vieții sociale în care limba ucraineană se folosește astăzi destul de larg ca urmare a măsurilor de susținere folosite în ultimul deceniu.

Așadar, noua lege privind limbile în Ucraina, nu va contribui, așa cum susțin autorii ei, la consolidarea Ucrainei. Din contră, ea va însemna fragmentarea în continuare a societății și intensificarea tensiunilor interne între regiuni și între oameni.

Ion ROBCIUC

Din activitatea președintelui UUR

În cursul acestei luni am fost invitat să particip la mai multe evenimente care au avut loc în județul Maramureș, și anume la Topul firmelor din județul Maramureș - 2009, ediția a XVII-a, cu care ocazie mi-a fost acordată Diploma de Excelență pentru sprijin, colaborare și parteneriat în dezvoltarea activității și consolidarea primei Camere de Comerț de sine stătătoare din județul Maramureș, al cărei președinte este Gheorghe Marcaș.

Alte două evenimente la care am participat se leagă de învățământul românesc, și anume: deschiderea anului universitar la filiala Baia Mare a Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad al cărei prorector este prof. dr. Pop Călin, iar director, conferențiar universitar dr. Vasile Berlingher. La această universitate și eu am terminat Facultatea de Drept.

O altă participare a mea a fost la întâlnirea de lucru

a inspectorilor de limba ucraineană, convocați din toată țara de profesoara Elvira Codrea, fost inspector de specialitate la IȘJ Maramureș și în prezent consilier la Direcția Generală Învățământ în Limbile Minorităților, Relația cu Parlamentul și Partenerii Sociali din Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului. Întâlnirea a avut loc la Clubul Școlar Sportiv nr. 2 din Baia Mare, director Cornel Negruț.

Întâlnirea s-a desfășurat în sesiuni plenare pe mai multe teme cum ar fi: studiul limbii ucrainene în condițiile de bilingvism; analiza programelor școlare pentru limba ucraineană, studiul elaborării manualelor de limba ucraineană și informarea privind activitatea ministerului și a inspectoratelor școlare județene în domeniul limbii materne în anul școlar 2009-2010, precum și perspectivele privind activitatea în anul școlar 2010-2011. De asemenea, s-a prezentat portofoliul inspectorului de specialitate.

La întâlnire au fost prezenți inspectorii de limba ucraineană și metodiștii din județele Botoșani, Caraș-Severin, Maramureș, Suceava, Timiș și Tulcea, județe cu ponderea mai mare a etnicilor ucraineni și cu școli mai multe în care se predă limba maternă.

Am mai participat și la adunările generale de dare de seamă și alegeri la organizații locale ale Uniunii Ucrainenilor din România cum ar fi: Bistra în 25. 09. 2010 unde a fost ales biroul organizației în următoarea componentă: Dumitru Coreniuc - președinte, și membrii: Ivan Ardelean, Vasile Maghiar, Iulia Glodean, Vasile Glodean, Petru Marchiș, Irina Onujec; Poienile de sub Munte în data de 10.10.2010 cu care ocazie a fost ales biroul format din: Ștefan Chifa - președinte, și membrii: Ivan Oncea, Dumitru Holdiș, Mihai Macioca, Vasile Semeniuc, Maria Iurcea, Mihai Boico.

Tot în aceeași zi s-a desfășurat adunarea generală în comuna Remeți unde a fost ales biroul în următoarea componentă: Vasile Pasenciuc -

La mulți ani, dle Buciuta!

La 23 octombrie 2010, Ștefan Buciuta a împlinit 66 de ani. I-a împlinit frumos, cu o bogată activitate în folosul ucrainenilor din România.

În cei 20 de ani, de când activează în Uniunea Ucrainenilor din România, Ștefan Buciuta a reușit să se facă apreciat pentru dedicarea față de muncă, urcând treptele ierarhice ale UUR de la vicepreședinte al organizației Baia Mare la președinte pe țară.

Apreciem la colegul nostru, Ștefan Buciuta, dăruirea și capacitatea de muncă pentru realizarea proiectelor propuse, pentru strădania de a-și pune energia și competența în slujba obștii, dovedind încă o dată că atunci când se pune suflet, roadele se văd. Faptul că în afară de președinte al UUR este și deputat în Parlamentul României ne dă posibilitatea să ne reprezentăm în orice ocazii.

Sărbătorindu-ne președintele și deputatul Ștefan Buciuta, cu prilejul zilei sale de naștere, ne exprimăm gratitudinea pentru constanta lui participare la viața noastră comunitară. Este privilegiul nostru de a avea un lider implicat total în problemele obștii. Colectivul redacțional al revistei „Curierul ucrainean” se alătură tuturor celor care îi urează „La mulți ani”, sănătate, împliniri, împreună cu toți cei dragi. Na mnohaia lita!

Curierul ucrainean

președinte, și membrii: Ostap Brânzaniuc, Vasile Nenescian, Nicoleta Teaci și Natalca Macioca.

În perioada 14-17 octombrie a.c., am realizat deplasarea în partea de est a României la organizațiile UUR Iași, Tulcea și Galați pentru a participa la conferințele de la Tulcea și Galați, iar la Iași pentru reorganizarea activității UUR de acolo.

La Iași, m-am întâlnit cu unii membri ai biroului de conducere al organizației, și anume cu: Victor Hrehorciuc - președinte, Daniel Serdenciuc - vicepreședinte, Sorin Scalschi - vicepreședinte, Timofte Macovei - secretar, Irina Serdenciuc - membru și Ilie Liviu Sorgot - membru, cu care ocazie mi-a fost înmănat procesul verbal de la ultimele alegeri, lista cu cei 120 de membri înscriși în organizație și un memoriu privind necesitatea asigurării organizației UUR Iași cu un spațiu adecvat desfășurării activității lor. Eu le-am

predat o adresă către Primăria Municipiului Iași din partea președintelui UUR pentru a ne asigura un spațiu corespunzător necesar sediului organizației în suprafața de circa 100 mp. Totodată, am transmis biroului organizației Iași că la ultima ședință a Consiliului de Conducere al UUR s-a propus transformarea organizației Iași în filială având în vedere creșterea numărului de membri și perspectivele de dezvoltare a organizației.

Cu ocazia acestei deplasări le-au fost repartizate și înmănate un număr de cărți din ultimele ediții ale UUR, de fapt, am transportat cărți și la celelalte filiale.

Vineri, 15. 10. 2010 împreună cu președintele filialei Tulcea ne-am deplasat la Inspectoratul Școlar Județean Tulcea unde ne-am întâlnit cu inspectorul general adjunct, dna Valentina Radu, cu care am abordat problemele învățământului în limba ucraineană în județul Tulcea.

Apoi ne-am întâlnit cu arhitectul-șef al județului Tulcea din cadrul Consiliului Județean, dna Mirela Dida, căreia i-am prezentat „Memoriul privind realizarea Complexului istorico-etnografic «Sicea Transdunăreană» în satul Dunavățul de Sus”, locul unde acum 200 de ani a existat o fortăreață a cazacilor zaporojeni, care s-au stabilit în Delta Dunării. Tot în aceeași zi, ne-am deplasat în comuna Ceatalchioi, localitatea natală a domnu-

lui Dumitru Cernencu, care a suferit cel mai mult după ultimele inundații din Delta. Am discutat cu reprezentanții organelor administrației locale și am vizitat-o și pe mama președintelui filialei Tulcea a cărei gospodărie a avut de suferit.

Seara ne-am întors la Tulcea traversând brațul Dunării cu bacul pentru a evita un drumul desfundat și rupt de ape, cu regretul că noi, Uniunea Ucrainenilor din România, nu avem fonduri disponibile pentru a putea sprijini asemenea localități în cazul unor catastrofe naturale.

Sâmbătă s-a desfășurat conferința filialei UUR Tulcea cu care ocazie a fost ales Comitetul de Conducere în următoarea componentă: Dumitru Cernencu - președinte, și membrii: Florentina Tudor - președinta organizației Tulcea, Dumitru Danilencu - președintele organizației Pardina, Vasile Tertîș - președintele organizației Telița,

Lideri ai UUR la monumentul hatmanului I. Mazepa din Galați

Lioara Teodorov - președintele Organizației de Tineret. Toți membrii Comitetului împreună cu dnele Maria Carabin și Florica Sidorencu au fost desemnați ca delegați la Congresul UUR.

Duminică ne-am deplasat la Galați împreună cu patru membri ai organizației UUR Tulcea pentru a depune împreună cu membrii filialei Galați flori la monumentul hatmanului Mazepa și pentru a participa la conferința filialei. La Galați, au fost aleși în comitet: Vichentie Nicolaiciuc - președinte, Simion Poncrat - vicepreședinte, Petrică Conțonencu - secretar și doi membri, Nadia Osman și Alexandru Gherbănescu. Delegați la Congres: Vichentie Nicolaiciuc și Petrică Conțonencu.

Ștefan BUCIUTA

Conducerea orașului Negrești Oaș împreună cu un reprezentant al UUR - filiala Satu Mare au participat la zilele orașului înfrățit Teaciv - Ucraina

Este deja o tradiție ca de fiecare dată când se marchează ziua orașelor înfrățite Negrești Oaș - România și Teaciv - Ucraina, din delegație să facă parte și un reprezentant al Uniunii Ucrainenilor din România - filiala Satu Mare.

Astfel, în data de 03.10.2010 o delegație a orașului Negrești Oaș a participat la serbarea zilelor orașului Teaciv - Ucraina, oraș care a împlinit 683 de ani de la prima atestare documentară, iar cel care menționează pentru prima dată acest lucru, în documentele sale, este Ioan Mihaly de Apșa.

Delegația orașului Negrești Oaș, a fost condusă de viceprimarul, dl Cicio Ioan, iar din partea Uniunii Ucrainenilor din România - filiala Satu Mare, a participat prim-vicepreședintele Prodaniuc Pavel.

La această serbare au mai participat delegații ale orașelor înfrățite Bardiaev (Slovacia) și o delegație din Ungaria.

Delegația orașului Negrești Oaș a fost primită de către prim-vicepreședintele orașului Teaciv, Kleban Ivan Iaroslavovyci.

De asemenea, la această sărbătoare au participat autoritățile regionale din Transcarpatia, atât din partea guvernatorului, cât și din partea administrației regionale.

Cu această ocazie, reprezentantul Uniunii Ucrainenilor din România - filiala Satu Mare, Prodaniuc Pavel, a înmănat autorităților locale din Teaciv, care au participat la festivitatea de dezvelire a bustului poetului ucrainean Taras Șevcenko din municipiul Satu Mare, DVD - uri și cărți dedicate acestui eveniment.

Festivitățile prilejuite de zilele orașului

Teaciv au avut loc în piața din fața primăriei, iar programul a fost deschis de un ansamblu coral al școlilor din localitate, care a interpretat cântecul „Oda Orașului”.

Programul dedicat acestui eveniment a cuprins numeroase activități cultural-sportive, la care au participat locuitorii orașului, cei mai buni dintre ei fiind distinși

cu diplome și premii în obiecte.

Tot în cadrul acestui program au fost premiați „cel mai tânăr” și „cel mai vârstnic” locuitor al orașului, precum și mai multe perechi de căsătoriți care au împlinit vârsta de 50 sau mai mulți ani de căsătorie.

În încheierea programului au fost rostite rugăciuni de către preoții cultelor existente în oraș: ortodox, greco-catolic și reformat.

Cu această ocazie a avut loc și un meci de fotbal între veteranii clubului Dinamo - Kiev și

veteranii clubului de fotbal al orașului Teaciv.

Programul zilelor orașului s-au încheiat cu un concert de gală la care au participat artiști emeriți și artiști ai poporului din Ucraina și Rusia.

Delegațiile celor două orașe înfrățite au avut mai multe întâlniri punctuale la care s-au discutat proiectele comune aflate în desfășurare în cadrul Euroregiunii Nord-Vest, precum și planuri de viitor.

Mihai MACIOCA

Ansamblul coral al școlilor din Teaciv

Ziua Patrimoniului la Galați

Cu prilejul sărbătoririi Zilei Europene a Patrimoniului, reprezentanții comunităților naționale din Galați au expus în sala „Eminescu” a Bibliotecii „V. A. Urechia” obiecte de cult, cărți vechi de câteva sute de ani, fotografii, costume populare, biblii în diferite limbi. Aceste obiecte tradiționale au prezentat caracteristica fiecărei comunități. Sărbătorirea Zilei Europene a Patrimoniului a fost organizată de Biblioteca „V. A. Urechia” al cărei director este Ilie Zamfir și dna Laura Teodor, consilier la Consiliul Județean și a avut ca temă „Obiecte vechi de patrimoniu și valoarea lor în cadrul minorităților naționale din județul Galați”.

Prezentările de obiecte expuse au început cu comunitatea ucrainenilor care a adus o colecție de fotografii xerografiate după imagini edificatoare din istoria națională de la începutul primelor decenii ale secolului trecut, o cămașă din portul național, o colecție de reviste, foarte multe șervete cusute de mama Nadiei Osman (originară din Ucraina), o față de masă veche de aproape 100 de ani etc. Dl Prager Hugo, președintele Forumului Democrat German, nu a prezentat obiecte din patrimoniu, dar a arătat că germanii au avut o influență importantă pe plan local. Arhitectul statuii lui Eminescu din parcul gălățean a fost german, precum și două fabrici din Galați au aparținut unor germani, iar construirea Combinatului Siderurgic a utilizat tehnica germană.

Reprezentantul armenilor, dl Aharamian Bedros, a făcut o incursiune în istoria poporului său.

Reprezentatul rușilor-lipoveni, dl M. Danilov, a comentat pe larg despre lucrurile expuse în sală: samovar, Biblie în limba rusă, crucea în opt colțuri și mățaniile care se prind la brâu în timpul rugăciunii etc.

Dl M. Danilov a mai adăugat că rușii-lipoveni au dat românilor oameni mari care le fac cinste, precum poetul Nichita Danilov.

Reprezentantul comunității elene a făcut apel la frumoasele legende ale Olimpului și și-a exprimat mândria că este descendentul unuia dintre greci care au contribuit la ridicarea bisericii elene din Galați. Italienii din Galați și-au lăsat amprenta pe zidurile monumentelor pe care le-au ridicat. La aceasta au contribuit arhitecții, comercianții, intelectuali de seamă, a relatat reprezentantul comunității italiene. Dna Abdula Gülten de la comunitatea turcă a prezentat câteva documente de importanță istorică, o serie de cărți și obiecte valoroase: un coran cu margini aurite, prins în cureaua sultanului Arabiei Saudite, un covoraș de rugăciuni „dotat” cu busolă care indică întotdeauna direcția Meccăi.

Scopul acestei acțiuni a constat în cunoașterea și promovarea informațiilor privind patrimoniul cultural multinațional. Relatările reprezentanților comunităților etnice din Galați din Sala „Mihai Eminescu” a Bibliotecii „V. A. Urechia” i-au impresionat pe cei prezenți. Acțiunea minorităților etnice din Galați a fost o reușită.

Vichentie NICOLAICIUC-KONTUȘ

CURIERUL UCRAINEAN

Strada Radu Popescu, nr. 15,
sector 1, București
Telefon: 021.222.0724,
Tel./fax: 021.222.0737

E-mail:

curierul.ucrainean@gmail.com

Redactor-șef:
Ion Robciuc

Redactori:
Ștefan Buciuta
Ion Covaci

Kolea Kureliuk
Teodor Sopco

Tehnoredactare:
Ștefania Ganciu

Tiparul executat la
Tipografia
„S.C. SMART ORGANIZATION SRL”

Prima școală duminicală, inaugurată la Suceava

Biserica misionară ucraineană „Sf. Petru și Pavel“, construită în vecinătatea Protopopiatului și Mănăstirii Zamca, biserică ortodoxă ce aparține de Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților, a inaugurat, sâmbătă, prima școală duminicală din Suceava.

Preotul Mihai Maghiar, parohul bisericii, ne-a spus că 45 de familii de ortodocși ucraineni din Suceava aparțin de această biserică, în care Sfânta Liturghie se oficiază bilingv, în limbile română și ucraineană. Cele mai multe dintre aceste familii sunt mixte, ne-a mai spus preotul Mihai Maghiar, motiv pentru care și slujba ortodoxă se face în limba română și ucraineană.

„Încercăm să promovăm valorile morale“

Școala duminicală, inaugurată cu binecuvântarea ÎPS Pimen, arhiepiscopul Sucevei și Rădăuților, după cum ne-a spus preotul Maghiar, „se adresează copiilor din parohie. Cursurile la școala duminicală vor avea loc sâmbăta, între orele 9:30 - 11:00, pe două categorii de vârstă: preșcolari (10 - 12 copii) și școlari (pentru clasele I- VI). În

cadruul acestei școli, copiii vor avea un curs de religie, intenționăm să formăm un cor de copii, iar cursanții vor studia și limba ucraineană. Eu mă voi ocupa de predarea religiei, cateheze pentru copii, care vin ca o completare la ceea ce învață copiii la ora de religie în școli. Trei profesori, absolvenți de filologie, îi vor învăța pe copii limba ucraineană“, ne-a explicat preotul Maghiar. Cursurile sunt benevole și nu se percepe nici o taxă.

„Încercăm să promovăm valorile morale, să facem educație creștină pentru copii. De asemenea, vrem să reînnoim obiceiul ca duminica, la biserică, să vină copiii, dar și părinții lor, îmbrăcați în costume populare specifice zonei. Vrem să păstrăm limba maternă și tradițiile“, a completat preotul Mihai Maghiar.

„Vrem să păstrăm obiceiurile, cultura, costumul popular“

Școala duminicală a Bisericii misionare ucrainene „Sf. Petru și Pavel“ a fost deschisă și cu ajutorul Consulatului General al Ucrainei la Suceava, care a donat cărți pentru biblioteca școlii.

La inaugurarea școlii au fost

Biserica „Sf. Petru și Pavel“. Preotul Mihai Maghiar ne-a mai spus că școala duminicală a fost înființată ca o necesitate, „având în vedere că la biserică vin mai mult persoane vârstnice, iar noua generație lip-

Prima școală duminicală, inaugurată în Biserica misionară ucraineană „Sf. Petru și Pavel“ din Suceava

prezenți consulul general al Ucrainei la Suceava, Vasyl Nerovnyi, expertul guvernamental pe probleme de minorități, Vladimir Hapenciuc, directorul Seminarului Teologic Liceal Ortodox „Sf. Mitropolit Dosoftei“, pr. prof. Silvestru Țurcă, pr. Mihai Marici, Parohia ucraineană Bălcăuți, pr. arhidiacon Bogdan Hrișcă, profesor la Seminarul Teologic Suceava.

La inaugurare, s-a oficiat și o slujbă de mulțumire, Te Deum, în

sește. Lipsește și generația dintre bătrâni și copii, generația de mijloc. Am deschis această școală duminicală după modelul școlilor duminicale ce funcționează în Statele Unite ale Americii, Canada, în comunitățile de ucraineni, greci, români. Trebuie și vrem să păstrăm obiceiurile, cultura, costumul popular, tradițiile ucrainene“.

Daniela MICUȚARIU

Sâmbătă, 11 septembrie 2010, a avut loc la Colegiul Tehnic „Lațcu Vodă“ din orașul Siret o emoționantă întâlnire, după 30 de ani de la absolvire, a promoției anului 1980. Pe atunci, acest colegiu se numea Liceul Auto. Promoția 1980 era compusă din clasa a XII-a A, prof. diriginte Seredenciuc Maria, clasa a XII-a B, prof. diriginte Vasileniuc Dumitru și clasa a XII-a C, regretatul prof. de matematică Sacaliuc Eusebie. Am spus că era o întâlnire emoționantă din cauză că absolvenții acestei promoții nu s-au întâlnit de la absolvirea liceului. Întâlnirea cu colegii și cu profesorii a început la ora 10 în holul colegiului cu îmbrățișări și sărutări și cu lacrimi de bucurie după care organizatorii acestei întâlniri, Tripon Elena (Pintrinjel) și Costin Georgeta (Zoară), i-au invitat pe cei prezenți într-o clasă special amenajată, dar care s-a dovedit neîncăpătoare, fiindcă prezența la întâlnire a fost foarte bună. La intrare în clasă absolvenții promoției au fost întâmpinați de organizatori. Emoționant era și faptul că pe tot parcursul întâlnirii în clasă răsună frumosul cântec interpretat de regretatul cântăreț de muzică ușoară Dan Spătaru „În rândul patru“ care suna așa: „Ori de câte ori văd cete de școlari/ Spre liceu mergând, surzător, /Stau și îi privesc, și-n gând mă regăsesc/ Pe vremea când eram și eu de vârsta lor. Refren: În rândul patru, banca de la geam/ E un crâmpei din viața mea, / În rândul patru, locul meu era, / Și-oriunde aș fi, cât voi trăi, nu-l voi uita./

Luând cuvântul decanul profesorilor, Vasileniuc Dumitru, a propus păstrarea unui moment de reculegere pentru cei care nu mai sunt printre cei vii, după care s-a adresat celor prezenți cu următoarele cuvinte: „Dragi absolvenți, stimați invitați, s-au scurs 30 de ani de la despărțirea noastră, și iață-ne din nou împreună. Această emoționantă întâlnire într-o zi frumoasă de toamnă, o datorăm, în primul rând, lui Dumnezeu care ne-a ținut sănătoși pentru a putea veni fiecare de pe meleagurile pe unde

Întâlnire după 30 de ani

O parte dintre absolvenți în fața localului

ne-a trimis destinul. Privindu-vă chipurile, realizez că timpul și-a pus amprenta și asupra voastră nu numai asupra profesorilor pe care i-ați avut și care v-au dat sfaturi competente în cei patru ani de liceu. Este legea vieții, este firesc să ne schimbăm fizic, însă sufletul trebuie să-l păstrăm pur, pentru că el nu îmbătrânește, este de natură divină. Mi-aș dori din toată inima ca și sufletul vostru să fi rămas la fel de pur, bun ca acum 30 de ani când erați copii. Nu știu spre ce domenii v-ați îndreptat pașii fiecare, de aceea vă rog ca, pe măsură ce se va citi catalogul, să ne împărtășiți despre realizările voastre în acest interval de timp. Vă mulțumesc“!

În continuarea întâlnirii s-au citit cataloagele claselor A, B și C de către foștii diriginți, iar cei care au spus „prezent“, au relatat despre primii lor pași în viața independentă. Am reținut că

foarte mulți absolvenți ai acestei promoții au la bază studii superioare și lucrează în diferite domenii de activitate cu funcții de răspundere, precum armată și administrația internelor, dar foarte puțini în sistemul de învățământ. N-au uitat să amintească și momentele plăcute de la unele ore de fizică sau matematică. La această întâlnire au participat și profesorii care au avut ore la aceste clase ca: Seredenciuc Maria, Vasileniuc Dumitru, Prainer Ernst, Boico Gheorghe, Maidaniuc Nicolai, Boico Eugenia, Chideșciuc Teodora, Nimișean Anton și directorul colegiului prof. Chideșa Ioan. Profesorii au vorbit despre activitatea lor, despre perfecționarea lor didactică și despre rezultatele muncii lor, iar directorul școlii a scos în evidență rezultatele foarte bune ale elevilor acestui colegiu obținute la olimpiadele școlare la nivel județean și național, în special la obiectele predate de inginerii colegiului.

În încheierea primei părți a întâlnirii, a luat cuvântul organizatoarea întâlnirii Tripon Elena (Pintrinjel) care s-a adresat celor prezenți cu următoarele cuvinte: „Iată că am ajuns și în acest moment, adunați pentru a celebra ceea ce am fost odată. Vă mulțumesc pentru că ați avut plăcerea să onorați invitația noastră. Știm că timpul ne-a schimbat pe toți, dar cu siguranță că anii de liceu și-au lăsat urmele adânc înfirișate în inimile noastre. Să ne revedem peste 35 de ani sănătoși și bucuroși și să nu uităm niciodată că am avut bucuria de a fi fost împreună elevi și profesori ai acestui colegiu“.

Partea a doua a întâlnirii s-a desfășurat la elegantul local din lunca Siretului „Down Town“ unde absolvenții s-au distrat 6 ore, iar la despărțire au promis că vor reveni cu plăcere peste 5 ani și îi vor aduce și pe cei care au lipsit la această întâlnire.

Nicolai MAIDANIUC

O aniversare de ... 45 de carate

Într-un feeric decor autumnal al Bucovinei, în bătrânul și veșnic tânărul oraș Suceava și împrejurimile sale, s-au desfășurat timp de două zile, festivitățile prilejuate de aniversarea a 45 de ani de la absolvirea Școlii Medii nr. 1 (actualul Colegiul Național „Ștefan cel Mare”) din Suceava, 1965.

În jur de 200 de absolvenți s-au împrăștiat cândva vrând-nevrând în lumea largă pentru a se aduna să se vadă și să se audă măcar pentru o clipă.

În fața „Bastiliei” (așa denuceau cei care am „mâncat” pâinea exigenței corpului profesoral din liceul amintit), apăreau pe 4 septembrie 2010, tiptil, păs-păs, pe nesimțite, pentru a nu tulbura liniștea liceului aflat încă-n vacanță, începând câte unul, sau cel mult doi, întrebându-se unii pe alții:

- Tu ești Bucșă Leoraș, poetul promoției din 1965 cu versurile gustate pe nerăsuflăte într-o altă oră decât cea de română? Eu-s cu voi în carne și oase, răspunde o voce de bas.

- N-oi fi tu cumva o stea din poezia „La Steaua” scrisă de Mihai Eminescu, aflându-te la o „cale atât de lungă”? Nu, nu, răspunde un glas suav. Eu-s din Europa, Skakun Stela, cetățeană cehă, formată în această „Bastilie”, și-am venit la o șuetă cu voi auzind că vreți să vă descărcați sufletul vostru unii altora, adică vreți să vă confesați unii altora.

- Tu nu ești cel care, intrând la ora de educație fizică a profesorului Liviu Țopa, cereai imediat mingile de baschet pentru a intra în „joacă”, iar dl profesor îți răspundea: „Cristof, ai uitat că la ora de educație fizică e nevoie de o prealabilă încălzire a corpului uman”? Da, eu sunt acela, acum cetățean american din Michigan (SUA) și am venit să ne revedem după 45 de ani de la terminarea liceului. Aș dori din suflet ca să-nchinăm mai târziu un păhărel de vișinată pentru acei colegi și profesori ce au trecut în lumea umbrelor.

- Uite-l și pe Beno David, care a venit din Israel, cel care îl șicana pe același profesor de sport, Liviu Țopa, intrând complet neechipat pentru ora de sport și căruia i se pune absent nemotivat pe loc.

Recunoașterile reciproce între foștii absolvenți și actualii profesioniști în meseriile alese în viață s-au terminat brusc fiindcă organizatorii întâlnirii au hotărât ca să intrăm, măcar acum pe ușa principală a liceului (acum ni s-a dat voie, pentru că-n vremuri trecute intrarea liberă pentru elevi era doar prin ușa din spatele liceului).

După deschiderea cu forță, migală și dibăcie a ușii principale a liceului, pe treptele de urcare spre etajele superioare a fost făcută poza aniversară.

Am urcat treptele Liceului (Colegiului Național) „Ștefan cel Mare” din Suceava până la etajul II unde, în

aulă, ne aștepta figura lui Ștefan cel Mare din tabloul semnat de profesorul de desen și pictorul sucevean Dimitrie Loghin, trecut în lumea umbrelor.

Organizatorii în număr de șase, au fost: Oltea Chidoveț, Adrian Graur, Dumitru Grămadă, Orest Mihai Ianovici, Aurel Pânzaru, Emilia Șulea.

Înainte de a se trece la obișnuita strigare a catalogului pe fiecare clasă de absolvire a liceului, unul dintre organizatori, anume dna prof. Oltea Chidoveț, a adresat un cuvânt de bun sosire pe meleagurile bucovinene tuturor „răspândiților” din lumea largă. Câteva crâmpie din vorbele de duh ce ne-au fost adresate de dna profesoară Oltica:

- Ne-am adunat cu emoție ingenuă să subliniem a 45-a aniversare

PROMOȚIA 1965 - LICEUL „ȘTEFAN CEL MARE” SUCEAVA

ÎNTÂLNIRE DE 45 DE ANI LA 04 SEPTEMBRIE 2010

a absolvirii liceului centenar și mai bine (în octombrie 2010 se vor împlini 150 de ani de la fondarea Colegiului Național „Ștefan cel Mare” din Suceava).

- Porneam entuziaști să împlinim câte un destin. O! Dar câte încrâncenări, câte poticniri și câte biruințe, câte împliniri și câte satisfacții. Și iată urma efortului: profesori, ingineri, cuiburi clădite cu migală, ființe cărora le-am dat viață și mersul înainte!

- „Să omagiem memoria atâtor fără de seamă profesori, / Și-ntotdeauna le vom fi datori. / Căci tot ce le plătim până la moarte, / Din ce ne-au dat e doar o... infimă parte“.

- „Prietenii și colegii, / Bine ați venit / În lupta crâncenă cu timpul, / Hai să ne vedem încă la zenit. / Restauration pentru o zi Olimpul, / Dați întâlnirii noastre respectul cuvenit“.

Făcând parte din „grupul de șoc”, grupa de organizare, organizatorii vă roagă ca pentru viitoarele întâlniri să ne ajutați să aflăm unde se mai află colegii care n-au prea dat pe la evenimentele aniversare. Mulțumesc din suflet celor care au sosit să ne revedem! S-a ținut un moment de reculegere pentru cei care au trecut în lumea umbrelor. Dumnezeu să-i odihnească!

Apoi s-a trecut la strigarea cata-

loagelor de către doamnele profesoare de chimie Burlacu I. și Șeșur-schi E. și prof. de biologie Scutaru O., care cu iscusința stăpânirii artei cunoașterii umane, ne-au „pieptănat”, „descusut” (până la a patra generație) din cap până în picioare și invers (adică „viceversa” sau „pe dos” cum ar fi intervenit cu promptitudine, răposatul profesor de fizică Ioan Nemeș, un om deosebit pentru volumul și calitatea cunoștințelor ce ne-a transmis din domenii variate, pe lângă cele de fizică; a fost unul dintre colecționarii de seamă a lepidopterelor din România și din lume).

Câteva din răspunsurile scurte date de către sărbătorii la întrebările caustice, directe ale doamnelor profesoare și ale colegilor din sală, se redau în continuare:

Grămadă Dumitru, secretarul comunei Moara: m-am pomenit „expediat” zilele acestea la pensie și o accept; sunt un participant activ al acestor sentimentale aniversări, întâlniri;

Iacob Viorica: am repetat cl. I-IV de 3 ori (și programa o știu pe de rost chiar dacă nu lucrez în învățământ), fiindcă am crescut 3 nepoți cu diferența de vârstă între ei de 4 ani;

Polocoșer Elena: sunt bucureșteancă prin adopție și lucrez ca medic stomatolog, am doi copii. Telefonul Olticăi m-a zgândărit s-ajung pe meleagurile Bucovinei, aici unde m-am și născut. Mulțumesc dnei prof. de chimie Burlacu I. care m-a învățat chimie la timp și-n felul acesta am reușit la medicină;

Skakun Stela, Cehia: am emoții fantastice la întâlnirea de azi. Din 1968, trăiesc în Cehia și-n fiecare an în septembrie îmi venea dorul s-ajung la Suceava. Visul mi s-a realizat azi și mulțumesc organizatorilor c-au organizat aniversarea-n septembrie. Doamnelor profesoare, vă mulțumesc că existați și că vă văd la aniversarea noastră;

Beno David, Israel: am plecat din România în Israel în trimestrul II școlar din anul 1965. Idolul meu din tinerețe a fost Skakun Stela, împreună am lucrat la Centrul de radiofoca-

re al orașului Suceava din Bucovina și îmi amintesc ordinea de intrare în emisie: 1. Iordache Broască, 2. Skakun Stela, 3. eu, Beno David. Am simțit emoții puternice la călcarea din nou a solului Bucovinei. Doresc dnei prof. Iulia Miza multă sănătate. Sunt jurnalist la cotidianul „Maariv” din Israel, „Gazeta sporturilor” din România, „Antena 3” din România. Calde salutări de la Cimpoi David, fostul nostru coleg;

Cristof Ioan, SUA: țin legătura în SUA cu Maria Ciubotaru, cea care m-a și înștiințat că se ține aniversarea de față. Din suflet mulțumesc organizatorilor. Din 1972, locuiesc în statul Michigan din SUA, lucrez ca medic în obstetrică și ginecologie, am 4 copii și 4 nepoți;

Graur Adrian, Suceava: ocup încă postul de rector al Universității „Ștefan cel Mare”; am adaptat principiile stipulate în Declarația de la Bologna în 1999 și Magna Charta universitară în 2005. Mulțumesc tuturor celor care s-au străduit s-ajungă la școala formării de bază umană, adică liceul;

Stan Gheorghe, Suceava: sunt medic veterinar, am 4 băieți, 3 căsătorii, 1 necăsătorit;

Cazminiuc Dumitru: lucrez în localitatea suceveană Iaslovăț. În actuala democrație, în localitate pe lângă căsuța mea, în împrejurimi și-au construit case 3 preoți, un clopotar și un gropar, deci pachetul întreg de oameni necesari pentru trecerea sigură și lină la o nouă formă de existență (posibil să fie și viață!). Niște vorbe lumești le-am auzit de la vecinii mei dragi, și anume: „pe preoți e bine să-i auzi fiindcă atunci îți cântă „Mulți ani trăiască!”, să nu-i auzi fiindcă îți cântă prohodul“;

Schaier Zelma: vin aproape în fiecare an la Suceava fiindcă-i aproape de Iași. Deoarece mulți suceveni, cunoștințe, aflându-se la ananghie din punct de vedere al sănătății, poposeau și-n Iași, eu făceam tot posibilul ca să-i pot ajuta, să-i găzduiesc. Odată soțul meu mi-a replicat: „La noi ai adus aproape toată Prelipca, jumătate din Suceava și toată Bosancea”. A doua zi după „muștrulială” soțului au venit alte cunoștințe ce au fost tratate cu aceeași afecțiune umană ca în zilele precedente scurse de-a lungul vremii;

Popescu Mihai, actualul director al Colegiului Național „Ștefan cel Mare” din Suceava (fost liceu, respectiv, școala medie cu același nume): pe 15 octombrie 2010, se vor împlini 150 de ani de la apariția pe pământul Sucevei și al Bucovinei, a acestui locaș de cultură ce a promovat valorile sociale, de-a lungul acestui interval de timp. Colegiul Național „Ștefan cel Mare” din Suceava e un fel de „alma mater” a ținutului Bucovina. Apoi au urmat dnele profesoare să-și susțină cuvântul de încheiere, după strigarea cataloagelor celor cinci clase de absolvenți ai anului 1965 de la Colegiul Național „Ștefan cel Mare” din Suceava.

(Continuare în pagina 14)

Mărturii etnografice și folclorice ale spiritualității populare ucrainene din Rona de Sus

Valea Ronișoarei fiind o zonă retrasă și cosmopolită totodată, și-a croit de-a lungul veacurilor o entitate interetică proprie, dar cu rădăcini solide, înfipte adânc în cultura din care făcea parte fiecare neam, dându-i autenticitate și originalitate.

Localitatea maramureșeană Rona de Sus, cu o populație preponderent ucraineană, izolată de celelalte comunități ucrainene din ținut, se afla și se află la confluența celorlalte culturi: a românilor, maghiarilor și evreilor, ultima fiind dispărută de mai bine de trei decenii.

De aceea, ucrainenii de aici și-au cultivat un stil aparte, original, prin particularități etnografice, etnologice și lingvistice, prin obiceiuri, credințe și mentalități locale nemaîntâlnite în altă parte, care conferă zonei o personalitate distinctă.

Spiritualitatea populară a Ronei este concretizată într-o paletă variată de creații artistice care reflectă fidel realitățile istorice, social-economice și geografice prin stilul său etnic și artistic, propriu și unitar.

Cultura comunității ucrainene din Rona vizează foarte multe domenii, în care un loc aparte ocupă arta populară și folclorul literar.

Arta populară roneană se reflectă în arhitectura populară, organizarea interioarelor, țesături, broderii, ceramică tradițională, obiecte de uz casnic, ocupații tradiționale, în portul popular.

Folclorul ronean are în vedere locuința, vatra de viață a familiei și locul desfășurării obiceiurilor și ritualurilor tradiționale: credințe, superstiții, dansuri, obiceiuri laice și religioase de peste an, creații literar-artistice și folclorul copiilor.

ORGANIZAREA GOSPODĂRIILOR

Din timpuri străvechi se știe că slavii sunt un popor hotărât și curajos, iar ucrainenii sunt o parte din el. Fiind harnici și veseli, și cu o personalitate puternică, au învins toate vitregiile vremii, păstrându-și cu demnitate, mândrie și dârzenie graiul, obiceiurile, cântecele, ocupațiile și mai ales credința în Dumnezeu, având mereu în față deviza: „Cum va da Dumnezeu!” Și Dumnezeu i-a înzestrat cu de toate: cu frumusețe fizică și morală, cu hărnicie, pricepere, voință, dârzenie, perseverență, inteligență și, nu în ultimul rând, cu înțelepciune.

Când migrau, căutau păduri și poiene pe lângă ape unde-și construiau coliba sau își instalau stâna cu oile, fiind ferm convinși că acolo nu vor muri nici de foame, nici de sete și nici de frig.

Locuința

Locuința înseamnă casa, adică locul stabil unde individul își petrece cel mai mult timp din viața sa alături de familie și care, în graiul ucrainean local, are mai mulți termeni în funcție de

mărime, vechime și materialul din care era construită: *cort*, *kolâba*, *châka*, *châjca*, *buchnea*, *zemleanka*, *hlâneanka*, *gozeanka*, *derevleanka*, *murovanka*, *tâgleanka*, *dum*, *zadvurea* (gospodărie).

Arhitectura caselor și organizarea gospodăriilor erau simple și bine structurate: casă și anexe.

Se știe, din legendele care circulă prin sat și care s-au transmis din moștrămoși până-n zilele noastre pe cale orală, că primele zone populate ale localității erau cele înșorite, precum: *Osui* - însemnând loc înșorit (osovnea), *Sușman* - loc uscat (sușnea), *Rîpă* - loc înclinat.

Primele locuințe ale ronenilor erau săpate în pământ (*zemleanka*, *kolâba*).

Locul ales pentru o asemenea construcție era înclinat și dâmburos, pe dealuri înșorite și uscate pentru a beneficia de cât mai mult soare dătător de căldură și pentru a evita infiltrarea apei. Astfel de colibe se construiau repede, având numai peretele din față zidit, care era din piatră, chirpici (*valioc*) sau lemn, prevăzută cu două gemulețe mici și o ușă, iar acoperișul lor era format din nuiele împletite (*lisa*), din crengi de copaci peste care se așezau paie, frunze de

ferigă sau fân. Ultima locuință de acest gen s-a păstrat în cătunul Osui până-n anii cincizeci ai secolului trecut.

Colibele din lut (*zemleanka*, *hlâneanka*) au dispărut demult, însă după modelul lor s-au construit mai târziu beciurile (*povnâtea*) drept mărturie a primelor adăposturi omenești.

Casele vechi ale oamenilor simpli erau formate dintr-o singură odaie, tindă și prispă, fiind construite din lemn de stejar, fag și rar de brad, din chirpici de lut amestecat cu paie și din piatră. Casele din lemn erau legate în cheie, fără a se folosi cuie. La început, se folosea lemn oblu, necioplit, apoi cioplit și mai târziu despicat cu droșca (*dracika*).

Acoperișurile caselor erau din paie de grâu și secară, dar și din stuf (*gozeanka*), înalte și țuguiate, sub formă de piramidă pentru o mai bună drenare a apei. Acoperișurile acestea n-aveau coș, iar pentru evacuarea fumului și pentru lumină erau prevăzute niște orificii amplasate în vârful lor, unde berzele își făceau deseori cuiburi de care

gospodarul se bucura, pentru că aceste păsări, în mentalitatea sătenilor, erau purtătoare de noroc și însemnau bunăstare și prosperitate.

Când acoperișurile se învecheau, se căptușeau cu mușchi verde, care de la distanță nu se deosebeau de vegetația din jur și se contopeau cu ea, ținând totodată și răcoare casei.

Câteva locuințe de acest tip au rezistat până-n anii șaiszeci ai secolului precedent, una lângă școală, în centrul satului, iar alte câteva în zona Solonețului.

Mai târziu, paiele de pe acoperiș erau înlocuite cu șindrila (*dranâtea*) confecționată din lemn de stejar și mai rar de brad, deoarece în zonă nu se aflau păduri de rășinoase, iar prispa era înlocuită cu cerdacul (*șatra*) sau cu gangul (*ganok*) la cei care aveau un potențial economic sporit. Obicei preluat de la români.

Nici aceste acoperișuri nu aveau coș, iar fumul se evacua printre șindrila.

Casele boierilor și ale oamenilor foarte înstăriți, precum și instituțiile locale: școala, biserica, parohia sau primăria aveau acoperișul de țigla roșie sau mai târziu de tablă.

Cerdacul sau gangul aveau stâlpi de susținere sub formă pătrată, ciopliți și rareori sculptați la mijloc sub formă romboidală, spre deosebire de ale românilor care foloseau mult sculptura în lemn, sub forma funicii împletite.

Pe vremuri, ca de altfel și acum, toate intrările caselor erau îndreptate spre răsărit sau miazăzi, spre soare, spre lumină dătătoare de viață și căldură, indiferent unde se aflau.

Exteriorul casei și mai ales fațada erau unse cu humă albastră (*mal*), iar mai târziu, după descoperirea varului din zonă, erau văruiți și zugrăviți în albastru fără niciun fel de ornamente.

Prispa casei era unsă cu lut argilos amestecat cu bălegar de cal, iar temelia, văruiată sau humuită tot cu aceeași culoare ca și pereții casei. Asemenea locuințe pot fi întâlnite acum doar la periferia localității, fiind și ele pe cale de dispariție.

În perioada anilor șaiszeci ai secolului trecut, datorită progresului tehnic și al dezvoltării industriei în orașul învecinat Sighet, țărani ronei s-au transformat în muncitori navetiști, ridicându-și vertiginos nivelul de trai și modul de viață, aspect care a afectat puternic și ireversibil cultura, tradițiile și obiceiurile, datinile strămoșești, folclorul. Casele au început să se modernizeze și ele. De la lemn, ca material de construcție, s-a trecut la cărămidă și mai nou la BCA.

La ora actuală, casele s-au transformat în vile înalte cu două-trei nivele, cu demisoluri, mansarde, tencuite pe exterior și zugrăvite în cele mai variate culori. Cerdacul tradițional a fost înlocuit treptat cu antreul, iar mai recent cu terasă și scară interioară, adoptând modelele străine cât se poate de sofisticate și fastuoase care, de multe ori nu se armonizează cu anexele și cu locul unde sunt amplasate.

Anexe

În afară de casă, gospodăria țaranului din Rona avea în componența sa și anexele aferente, asemănătoare cu ale vecinilor români: grajdul cu șură, șopronul pentru fân, cotețe, uscătorie pentru fructe, lemnărie, beci, fântână, garduri.

Grajdul (*chliv*) și șura (*șuri*), pentru adăpostul vitelor și a fânului proaspăt cosit, erau și sunt de dimensiuni mici și neînsemnate, unde se dormea vara, pentru a evita canicula, dar și pentru proprietatea curativă a fânului, precum și pentru aerisirea casei.

(Continuare în numărul următor)

Anna T. RUȘTI

Serhi Placenda, Iuri Kolisnycenko:

(Urmare din numărul 171/172)

R O K S O L A N A

IV - Târgul de oameni

Unde a ajuns Nastea noastră? Iat-o în mijlocul zgomotosului, gălăgiosului târg din Caffa. Acel târg înspăimântător de oameni despre care îi povestea de multe ori tatăl. Un fel de sperietoare pentru copiii din Ucraina.

Încă dis-

de-dimineală, soarele ardea. Dinspre mare adia un vânt sărat, fierbinte. Mulțimea fremăta.

Nastei i se pare ciudat că, pe ici, pe colo, prin pălăvrageala tătarească răzbăteau, când și când, vorbe în ucraineană. Zări chiar un bătrân cobzar orb, care ședea la umbra zidului fortăreței îngânând o „duma“ - baladă căzăcească ucraineană.

Biata Nastea este expusă ca o marfă la vânzare. O vindea chiar insul roșcat, care o adusese. Servitoarele lui o îmbăiaseră și o îmbrăcaseră într-un veșmânt de mătase, care-i scotea nespuse de bine în relief silueta zveltă.

Nastea a fost pusă să stea în picioare, sub un dud. În fața ei - aglomerație de tătari. Bărbați negricioși în veșminte colorate, care plescăie din limbă a mirare și admirație, o cercetează atent cu privirea, îl întrebă pe roșcovan de preț... apoi clatină mână din cap. Se vede treaba că e mare prețul ce-l cere pentru ea afurisitul de tatar.

Nu departe se află consăteni de-ai ei din Rohatyn. Cu ei, cumpărătorii se poartă mult mai nerușinat; le pipăie mușchii, le examinează dinții, îi răsucesc pe toate părțile.

Nenea Maksym, înconjurat de niște inși în hlamide lungi, albe, vazând-o pe Nastea o strigă:

- Adio, Nastea... Ține minte cuvintele mele: nu îți uita credința, nu uita Ucraina și limba maternă - aici ea este ca un glas din cer!

- Oameni buni, le zise Maksym consătenilor, înclinându-se în fața lor, dacă o fi și s-o întoarce careva dintre voi în Ucraina, spuneți-le fiilor mei din Sicea și din Kiev că tatăl lor - Maksym Nekora a fost vândut în Siria la galere. Poate pentru totdeauna. Rămâneți cu bine, dragii mei și iertați-mă dacă v-am greșit cu ceva.

- Dumnezeu să te ierte! răspunseră într-un suspin.

Și se mai auzi doar cobzarul, care, oftând cu foc, intonă tânguitor un cântec vechi:

O, tu, cel străin meleg,
Ce departe-i tot ce-i drag,
Deși nu-i nici vânt și nici ger
Eu de frig aicea pier
Căci în lacrimi eu mă scald -
Dor mi-e de cuvântul cald...

Iar în jurul Nastei se duc cu aprindere tocmești. Cumpărătorii se ceartă, își cercetează pungile cu galbeni.

Deodată tăcură toți. Se înclină cu respect în fața unui domn impunător, care apăruse călare, însoțit de un măreț alai. Era îmbrăcat în haine scumpe, purta un turban alb și încălțări fine de marochin. Sabia arcuită era împodobită cu pietre scumpe, care străluceau în bătaia soarelui. Călărea voinicește pe cal, făcând oamenii să se ferească din calea lui..

„O fi vreun turc bogat, gândi Nastea, nu degeaba tătarii se ploconesc în fața lui“.

Intr-adevăr, în jurul ei, începură toți să zică în șoaptă: „Pașa, pașa“. Iar el se uita mândru, cu ochii mijiți, în jurul lui. Privirea îi alunecă peste

silueta feminină de sub dud. Apoi se mai uită încă o dată și... nu-și mai dezlipi privirea, făcând ochi mari - a minunare. Pe mutra înroșită a roșcovanului se ivi un zâmbet mulțumit: își dăduse seama că, în sfârșit, apăruse un mușteriu ca lumea“.

Tineretea nu se lasă doborâtă cu una cu două. Nici nenorocirea prin care trecuse, nici sentimentul de a fi rămas orfană, nici apăsarea și teama de a se afla în loc străin nu șterseseră gingășia bujorilor din obrăjorii Nastei. Tot frumoase îi rămăseseră sprâncenele și buzele rumene. Ochii ei mari, căprui, erau plini de tristețe dar și asta le sporea farmecul. Mai slăbise puțin, dar asta o făcea mai zveltă, mai mlădie.

- O, iată o „roksolană“ zise în sfârșit pașa.

Nastea strâmbă din buze a dispreț. Știa de la tatăl ei că turcii le numesc pe fetele ucrainence „roksolane“.

Pașa întinse mâna și, cu vârful degetelor, atinse obrazul Nastei. Ea îi dădu imediat peste mână. Toți cei din jur se uită speriați unii la alții, iar roșcovanul se înnegrișe la față de spaimă. Bogatul turc dădu însă aprobator din cap.

„Dobro, dobro“ - adică bine, bine, pronunța el cu greu în ucraineană. Îl întrebă ceva pe roșcovan, apoi făcu cuiva un semn cu capul. Se apropie un slujitor, care ducea un sipet mare plin cu bani. Aurul se rostogoli în poala halatului larg al tătarului. Sipetul se goli de tot. Roșcovanul făcu o plecăciune atât de adâncă, de parcă greutatea aurului îl trăgea la pământ.

Nastea fu așezată imediat pe un palanșin și sclavii negri, goi până la brâu, porniră cu ea în urma pașei.

Caffa rămase în urmă. Deasupra ei domnea mai departe, din sute de glasuri, vuietul mulțimii.

(Continuare în numărul următor)

Traducere de Olga ANDRICI

Ion Covaci [1940-2010]

Incredibil, Ion Covaci nu mai este printre noi. La 5 octombrie 2010, bunul nostru coleg a trecut în veșnicie. Cititorii ucraineni și români nu îl mai au în viață pe publicistul, traducătorul, poetul și prozatorul care a fost Ion Covaci.

După absolvirea Liceului „Emanuil Gojdu“ din localitatea natală, devine student al Institutului „Maxim Gorki“ din București, de unde este exmatriculat în anul al doilea (1958), ca urmare a arestării fratelui său și a condamnării acestuia pentru „crimă de uneltire împotriva ordinii sociale“. Este nevoit să lucreze ca factor poștal (1958), frezor (1859), asistent de farmacie (1963).

Datorită relaxării politice din 1964, se poate înscrie din nou la facultate, de această dată la Facultatea de Filologie a Universității „Al. I. Cuza“ din Iași, pe care o va absolvi în 1969. A fost redactor la Agerpres (1970-1989), redactor, șef la Rompres, director al Editurii F. F. Press (1993-1999). Din 2003 și până în ultimele zile ale vieții a lucrat ca redactor al revistei „Curierul ucrainean“, editate de Uniunea Ucrainenilor din România.

De-a lungul carierei a primit Premiul pentru reportaj al Agenției Poloneze de Presă (1987), Premiul pentru comentarii al Consiliului Ziariștilor (1988), Premiul unic pentru proză scurtă al revistei „Familia“ (1994), Premiul pentru traduceri al Asociației Scriitorilor din București (1997).

Din cei 71 de ani, pe care i-ar fi împlinit la 30 ianuarie viitor, o mare perioadă din viață a dedicat-o traducerii. Datorită înzestrărilor native, perseverenței și înaltului nivel cultural atins, a selectat și a făcut traduceri strălucite din cei mai reprezentativi lirici ruși ai secolului al XX-lea (Marina Țvetaeva, Konstantin Balmont, Andrei Voznesenski, Evgheni Evtușenko), din poeți clasici chinezi sau contemporani letoni. De asemenea, a adus cititorului român unele dintre cele mai frumoase bijuterii din literatura ucraineană: Ivan Kotlearevskyi, *Eneida*, București, 2001 (în colaborare cu Aurel Covaci), T. Șevcenko („Testamentul“); Ivan Franko, *Poezii alese*, București, 2002; Ivan Franko, *Poeme alese*, București, 2003. Traducerile sale se caracterizează printr-o acuratețe poetică remarcabilă, surprinzând și

redând individualitatea tonului fiecărui autor în parte, oricât de diferiți ar fi fost aceștia.

Ion Covaci a fost mult apreciat de colegi și colaboratori pentru corectitudinea sa, pentru comportamentul său în viața profesională, pentru dragostea profundă pentru familie, pentru alesele sale sentimente de prietenie și colegialitate. Competent și conștiincios, crea o atmosferă caldă, destinsă în jurul său.

Trecerea sa în lumea umbrelor este o mare pierdere pentru familia sa, pentru prieteni și pentru presa de limbă română a UUR, al cărei prețios colaborator era. Ca redactor al revistei „Curierul ucrainean“, a susținut o interesantă rubrică, intitulată „Ucraina - mai aproape“. Acum nu ne rămâne decât să-i cinstim memoria, cu duioasă aducere aminte și respect.

Ion ROBCIUC

Limba română la Kiev

**Interviu cu Serhi Lucikanyn,
conferențiar la Catedra de lingvistică generală și
filologie clasică a Institutului de Filologie
al Universității Naționale „Taras Șevcenko” din Kiev**

Câți ani se studiază româna la Universitatea din Kiev? Care sunt scriitorii români ale căror opere sunt tratate mai aprofundat?

În general, o dată la 4-5 ani, se formează câte o grupă de studenți (de obicei, de origine ucraineană ori rusă). Ei studiază filologia română ca specialitate secundară (specialitatea B) vreme de 4 ani, pornind de la „zero” până la nivelul „avansați” (prima specialitate a lor e filologia ucraineană, rusă sau (mai rar) clasică ori franceză). În afară de asta, limba română mai e învățată, uneori, facultativ, o dată pe săptămână, de către alți studenți (8-10 persoane). În decurs de un semestru, studenții fac 3-4 lecții de curs practic pe săptămână, ca să stăpânească în cât mai mare măsură limba română vorbită. Așa cum am mai spus, nu sunt prevăzute lecții speciale de literatură română; vreme de 3 ani, acești studenți învață, împreună cu studenții altor specialități filologice, în limba ucraineană, istoria literaturii universale (care seamănă cu disciplina „Literatura comparată” din România), dar, de obicei, acest studiu se limitează la lectura autorilor din „marile literaturi” (engleză, franceză, germană, rusă, mai puțin italiană și spaniolă). Bineînțeles, la lecțiile de limba română studenții citesc unele poezii de Alecsandri, Eminescu, Arghezi, Topârceanu, Blaga etc., fragmente din proza română, și cam atât.

Cu ce ocazii ați mai fost în România?

În „dulcea Românie”, începând din 1993, am fost de 10 ori, aproape o dată pe an! Am participat la cursurile de vară de limbă, cultură și civilizație românească organizate la Sinaia de către Universitatea București și la Baia Mare de către Fundația Culturală Română, acum Institutul Cultural Român. În iunie 1998 (împreună cu Stanislav Semcinskyi) și în iunie 2000 (împreună cu Natalia Stratanovska) am participat la Reuniunea internațională „Cultura română în lumea contemporană”, organizată de Fundația Culturală Română, prezentând comunicările „Aspecte contemporane ale universalității și specificului național în gramaticile românești vechi” și „Gramaticile limbii române și ale limbii ucrainene în limba latină: ideea specificului național prin universalitate”. În primăvara anului 2003, am fost în România pentru un stagiu de aprofundare a limbii și literaturii române la Facultatea de Litere a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca; în cadrul acestui stagiu am frecventat cursurile de istoria limbii române, istoria literaturii române, lexicologia limbii române, sintaxa limbii române, am participat la ceremonia de decernare a titlului de *senator ad honorem* și *doctor honoris causa* Maiestății Sale regelui Mihai al României (în care văd o mare personalitate istorică). Tot acolo am susținut examenul de competență lingvistică la limba română, obținând un punctaj foarte bun. De câteva ori am fost în România în vacanțe – bine că România nu e atât de departe și drumul cu trenul nu costă prea mult.

Cum vedeți procesul de învățământ universitar din România, în comparație cu cel din Ucraina?

Dacă vorbim despre universitățile de stat, atunci în România, cum am văzut, bunăoară, la Cluj-Napoca, se predau cu precădere discipline „pragmatice”, adică studenții la filologie învață mai aprofundat limbile. Toți studenții din Ucraina, din toate facultățile (umaniste și de știin-

te exacte) studiază obligatoriu, în decurs de 1-2 semestre, istoria Ucrainei, limba ucraineană contemporană, cultura ucraineană și universală, filozofia, politologia, sociologia, ecologia, istoria religiilor, bazele dreptului ucrainean.

Sigur, mi se pare că studenții români știu mai bine multe limbi străine (nu în ultimul rând grație circulației libere în Europa, ucrainenii având, până una-alta, nevoie de vize), dar la noi se predau mai multe discipline teoretice, materii de învățământ general. Acest sistem are atât avantaje, cât și dezavantaje. Se acumulează, pare-se, o cultură generală mai amplă, dar se pierde pe terenul specialității principale. Nu sunt contra materiilor de învățământ general, mai ales acum, când se formează „civilizația de consum”, când foarte mulți tineri nu vor să știe mai mult decât „strictul necesar”. În România, procesul de învățământ universitar e mai liber, mai „mobil”, iar la noi, se pare, mai sistematic și mai teoretic. Cred că în România e mai greu să fii student, având în vedere și exigența mai mare a profesorilor

Ce alte domenii filologice vă pasionează, în afară de limba română?

În adolescență, am vrut foarte mult să fiu istoric, mă pasiona profund *optima magistra vitae*. Fiind elev, țineam sub pernă operele de Herodot și Plutarh și nu vă spun ce surprins am fost când, intrând la Filologie (în loc de Facultatea de Istorie), am aflat că acești mari istorici antici se studiază tocmai la Filologie, nu la Istorie! În filologie mă pasionează tot ce are în denumirea sa cuvântul „istorie” – istoria lingvisticii, istoria limbii, istoria literaturii. Îmi plac foarte mult romanele istorice, cronicile, dar le citesc nu cu ochi de filolog, ci de istoric. Pasiunea pentru istorie m-a îndemnat să învăț, în afară de română, și limba latină, pe care acum o predau la Facultatea de Istorie a universității mele, unde mi-am dorit atât de mult să învăț după școala medie! Mă străduiesc să predau latina, o limbă moartă, care nu se bucură de prea mare succes, cât mai viu. Gramatica latină e foarte grea și neatractivă pentru studenți, dar când ascultă „Carmina Burana” a compozitorului german Carl Orff sau citesc nuvela „Limbile moarte” a scriitorului sârb Branislav Nușici, încep să manifeste interes față de „mama limbilor romanice”. Să nu uităm o maximă veche – *nulla est doctrina sine lingua latina!*

Din literatura română, ce perioadă preferați? Cum se concretizează această preferință?

Se înțelege de la sine că nu-mi place deloc literatura contemporană, n-o înțeleg. Pentru mine, dacă opera „nu te frige și nu te încălzește”, dacă e creată în maniera *l'art pour l'art*, e inutilă și neinteresantă. Poate că exprim niște gânduri eretice, dar asta e opinia mea. Să nu credeți că voi fi fiind vreun partizan al literaturii comuniste din „obsedantului deceniu”, dar multe lucruri de acolo îmi plac într-adevăr (unele poezii de Mihai Beniuc, de exemplu). Nu mă interesează deloc modernismul, avangarda, – scuzați-mă, dar nu prea înțeleg poeziile lui Lucian Blaga... Mă pasionează până în adâncul sufletului Luceafărul poeziei românești (mai ales „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie”, „Împărat și proletar”, „Atât de fragedă...”, „Scrisoarea III”, „La steaua”, „De ce nu-mi vii”), marii clasici în general – Mihail Sadoveanu, Mihail Sebastian (mă tulbură profund „Steaua fără nume”). Datorită acestor scriitori „mă ating” de istorie, învăț să înțeleg viața, frumusețea cuvântului românesc și nu am nevoie „să dezleg rebusuri”, cum se întâmplă când citesc „literatura

pentru literatură”! Fiind îndrăgostit de literatura română vie, am scris și am publicat broșuri (în limba ucraineană, cu rezumate în rusă) despre Mihail Sadoveanu (2000) și Ion Luca Caragiale (2002); am alcătuit o „Crestomație de poezie românească din secolele XIX-XX” (ediție bilingvă româno-ucraineană, 160 de pagini), la care am scris prefața și notele (Kiev, 2002); în 2003, așa cum am spus deja, am îngrijit ediția „Mihai Eminescu «La steaua» în limbile lumii” (38 de traduceri în 15 limbi), la care am scris prefața, intitulată „Lumina nemuritoare a Stelei lui Mihai Eminescu”. Adevărata literatură mă învață mult, mi se pare că scăderea simțitoare a interesului oamenilor față de literatură provine tocmai din literatura modernistă „artificială”, ce naște și cealaltă aripă a inculturii – literatura de consum.

Vorbiți-ne despre situația cărții românești la Kiev. În librării se găsesc cărți de beletristică ori manuale de limbă română? Bibliotecile dețin în depozitele lor astfel de cărți?

După al Doilea Război Mondial, când România a devenit „țară a democrației populare” și aliată a URSS, deși, ulterior, și-a creat reputația de „rebel aliat al Moscovei”, la noi a început să se traducă mult din limba română, limba unui popor „frățesc”; sigur, toate traducerile aveau drept obiect opere scrise în deplină conformitate cu „directivele partinice comuniste”, excepțiile fiind rarissime. Se traducea mult din marii clasici: poeziile lui Mihai Eminescu au apărut în limba ucraineană, în volume separate, în 1952 și 1974, proza în 1989, proza lui Slavici – în 1972, *O scrisoare pierdută* de Ion Luca Caragiale – în 1952, *Nuvele și schițe* – în 1978, *Amintiri din copilărie* de Creangă – în 1957 și 1983 etc. În ucraineană se publicau frecvent operele lui Mihail Sadoveanu (sigur, în primul rând romanul „socialist” *Mitrea Cocor* – în 1952, 1974, 1980, 1982, dar și *Nicoară Potcoavă*, în 1957 și 1980, multe povestiri, publicistică), ale lui Liviu Rebreanu (*Ion, Pădurea spânzuraților*), ale lui Tudor Arghezi (un frumos volum de poezii a văzut lumina tiparului în limba ucraineană în 1980) etc. Și lista poate continua. Toate aceste traduceri se păstrează acum în marile biblioteci ale Kievului, oamenii pot avea acces la ele foarte ușor. Dar, după năruirea „lagărului socialist” și datorită „economiei de piață”, numărul de traduceri a scăzut drastic (statul, acum, aproape că nu mai susține tipărirea cărților, apariția lor a devenit problema autorilor); totuși, în decursul ultimilor ani au apărut și câteva traduceri noi din literatura română, din Mihai Eminescu, Gheorghe Asachi (aceste două cărți au fost sponsorizate de statul ucrainean), Mircea Eliade (numai în limba rusă). Aș vrea să vă spun că, aflându-mă în România, sunt mirat de numărul mare de librării de aici; la noi sunt mult mai puține, deși cărțile sunt mai ieftine decât în țara Dvs. La Kiev, acum, în librării nu se vând deloc cărțile în limba română (deși până în 1990 a existat frumoasa librărie „Prietenia”, unde se vindeau cărți din România, Ungaria, Polonia, fosta Cehoslovacie, fosta Iugoslavie, Bulgaria, RDG, Mongolia, China, Cuba...). Se poate cumpăra câte ceva numai în engleză, franceză, germană și, desigur, în rusă (nu uitați că, după 1991, și această limbă a devenit, într-o anumită măsură, „o limbă străină” pentru noi). Dacă traducerile din limba română sunt rarissime, se înțelege de la sine că nu se vând prea multe cărți românești în librării. Mama mea e scriitoare și bibliotecară și observă că lumea, acum, citește foarte rar beletristică, mai degrabă manuale, enciclopedii, „lucruri practice”. Păcat că nici până azi nu există nici un manual de limba română pentru ucrainofoni, folosim manualele scrise în rusă. Stanislav Semcinskyi a reușit să alcătuiască un asemenea manual, care, însă, încă n-a văzut lumina tiparului.

(Continuare în numărul următor)

Interviu consemnat de prof. dr. Ofelia ICHIM

Întâlnire de lucru a inspectorilor școlari de limba ucraineană

Întâmpinarea dlui Ștefan Buciuta, președintele UUR

Am participat la întâlnirea de lucru a inspectorilor școlari de limba ucraineană organizată de noul consilier de specialitate la Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, dna Elvira Codrea, care a activat până nu demult ca inspector de specialitate pentru limba ucraineană la Inspectoratul Școlar Județean Maramureș.

Întâlnirea a avut loc în perioada 6-8 octombrie 2010 în Municipiul Baia Mare, la Clubul Sportiv Școlar nr. 2, care le-a oferit participanților condiții bune de cazare, masă și de desfășurare a lucrărilor, directorul instituției fiind Cornel Negruț. La lucrări au participat: prof. Lucia Mihoc, inspector pentru limba ucraineană, IȘJ Suceava, dna Anamaria Herțanu, lector dr., Universitatea „Ștefan cel Mare”, din Suceava, prof. Paul Bilocopețiu, inspector pentru limba ucraineană, IȘJ Botoșani, prof. Ion Câmpeanu, inspector pentru limba ucraineană, IȘJ Timiș, prof. Mihai Bobic, metodist pentru limba ucraineană, IȘJ Caraș-Severin, prof. Ștefan Lupșac, metodist pentru limba ucraineană, IȘJ Tulcea, dna Simona Carla, prof. de limba ucraineană, Liceul „Taras Șevenko”, județul Maramureș, dna Camelia Oros, prof. de fizică, Liceul „Taras Șevenko”, județul Maramureș.

Joi, 7 octombrie 2010, în cadrul sesiunii plenare au participat și au rostit cuvinte de salut: dna prof. Mariana Pop, inspector școlar general la Inspectoratul Școlar Maramureș; prof. dr. Gheorghe Andrașciuc, consilier al primului ministru pe probleme de învățământ pentru minoritățile naționale; consulul Vasyl Nerovnyi, Consulatul Ucrainei la Suceava, și deputatul Ștefan Buciuta, președintele Uniunii Ucrainenilor din România.

Fiecare invitat a selectat participanți la această întâlnire și cu toții au considerat că trebuie să fie respectată legislația în vigoare cu privire la studiul limbii materne în școli.

Deputatul Ștefan Buciuta a informat despre

discuțiile avute la Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului cu dl ministru Daniel Funeriu și cu secretara de stat cu probleme de învățământ preuniversitar, dna Oana Badea. De asemenea el a spus că în cadrul întâlnirii cu unii deputați ai Grupului Minorităților Naționale din Parlamentul României s-a insistat asupra respectării predării limbii materne conform legii de 3-4 ore pe săptămână și asupra finanțării profesorilor de specialitate fără a se reduce orele, a se comasa grupele de învățare a limbii materne și a se limita finanțarea pe fiecare elev în școlile unde învață copiii minorităților naționale din România.

În cadrul sesiunilor plenare s-a discutat despre studiul limbii ucrainene în condiții de bilingvism, s-a făcut o analiză a programelor școlare pentru limba ucraineană și a stadiului elaborării manualelor școlare.

Dna prof. Elvira Codrea a prezentat „Informarea privind activitatea MECTS - Direcția Generală Învățământ în Limbile Minorităților, relația cu Parlamentul, partenerii sociali și Inspectoratele școlare județene în domeniul limbii ucrainene în anul școlar 2009-2010”, perspectivele privind activitatea ministerului și a inspectoratelor școlare județene în anul școlar 2010-2011 precum și portofoliul inspectorului de specialitate.

Aspect din sală

Consider că asemenea întâlniri sunt utile nu numai pentru că inspectorii de specialitate își reîmprospătează cunoștințele privind legislația în materie, ci și de aceea că discuțiile și schimbul de experiență dintre inspectorii școlari și profesorii care activează în județele Arad, Botoșani, Caraș-Severin, Maramureș, Satu Mare, Suceava, Timiș și Tulcea contribuie la uniformizarea metodelor de rezolvare a problemelor privind predarea limbii materne în școli unde viețuiesc minoritățile naționale și unde nu toți directorii au experiență și bunăvoință de a pune lucrurile pe făgașul lor așa cum prevede legislația românească.

Ștefan BUCIUTA

Situația învățământului minorității ucrainene

În România, minoritățile naționale au accesul la învățarea limbii materne. Factorii care contribuie la o mai bună însușire și aprofundare a limbii materne, pe lângă instituția școlară, sunt familia, comunitatea locală și cea etnică.

În ceea ce privește istoricul comunității ucrainene din România, trebuie specificat că ucrainenii, în cea mai mare parte, trăiesc în zone compacte, în următoarele regiuni ale țării: Suceava, Maramureș, Banat și Tulcea. După Revoluția din decembrie 1989, cu sprijinul financiar al statului român, membrii minorității ucrainene au înființat Uniunea Ucrainenilor din România, care în decursul timpului s-a implicat activ în buna desfășurare a învățământului cu predare în limba ucraineană. Treptat a fost introdusă studiarea limbii ucrainene materne în învățământ, se înființează grădinițe, clase/grupe într-un număr însemnat de localități și cel mai important, în anul școlar 1997/1998 este reînființat Liceul Ucrainean „Taras Șevcenko” din Sighetu Marmăției, iar mai târziu, conform prevederilor Protocolului de colaborare în domeniul învățământului între Ministerul Educației și Cercetării din România și Ministerul Învățământului și Științei din Ucraina, au fost înființate în anul școlar 2007/2008 clasele liceale a IX-a, profil filologic, cu predare parțială a limbii ucrainene la Liceul „Lațcu Vodă” din Siret și la Colegiul Național „Julia Hasdeu” din Lugoj. Menționăm că studiul limbii materne pentru elevi de naționalitate ucraineană din România se efectuează în unități școlare din următoarele județe ale țării: Arad, Botoșani, Caraș-Severin, Maramureș, Satu Mare, Suceava, Timiș și Tulcea.

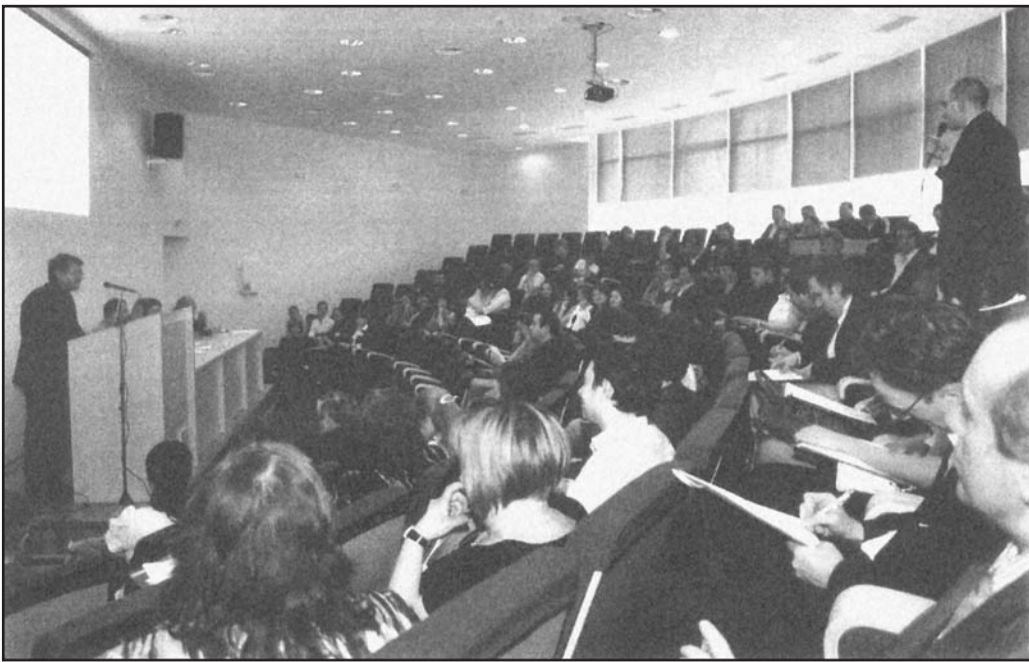
În România, organizarea învățământului pentru minoritatea ucraineană (grupe, clase) se desfășoară pe baza solicitărilor scrise de către părinții copiilor. În cadrul grupelor de grădiniță predarea se face atât în limba maternă, cât și cu abordări bilingve ucraineană-română, continuând dacă este cazul și în ciclul primar (clasa I). Predarea limbii ucrainene în școli se face în baza programelor de învățământ, în regim de 3-4 ore săptămânal, prevăzute în trunchiul comun de discipline școlare. Studiul limbii ucrainene materne se efectuează în aproximativ 150 de școli, numărul elevilor ajungând la cifra de 9000, iar cel al cadrelor didactice în jur de 450.

Statul român, prin instituțiile sale de resort, Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, Departamentul pentru Relații Interetnice, sprijină în mod efectiv desfășurarea în bune condiții a învățământului în limba ucraineană. Astfel, în anul 2010, statul român a alocat minorităților suma de aproximativ 20 de milioane de euro, pentru minoritatea noastră revenind aproximativ 1,3 milioane de euro. Conducerea UUR prin colaborarea cu organele mai sus-menționate, caută să îmbunătățească studiul limbii materne. Este util de amintit că sub egida UUR apar lunar cinci publicații (*Vilne slovo*, *Naș holos*, *Ukrainskyi visnyk*, *Dzvonyk* - în limba ucraineană și *Curierul ucrainean* în limba română) subvenționate de către Guvernul României. În aceste publicații este reflectat, printre altele, și învățământul minorității ucrainene, publicația *Vilne slovo* fiind axată în mod special pe abordarea diferitelor probleme din cadrul învățământului. Revista *Naș holos* este dedicată domeniului literar, prezentând informații utile din activitatea literar-culturală desfășurată în cadrul comunității și având drept public țintă intelectualitatea și mediul școlar. Recent a apărut și revista *Dzvonyk* dedicată special copiilor.

Roman PETRAȘUC

Dna prof. Burlacu I.: în anul 1952, când am absolvit Facultatea de Chimie și m-am prezentat la liceul nostru (al meu și al vostru) am avut două picioare și un cap. M-am străduit să vă transmit cunoștințele de chimie și să vă cer totodată ca să vă pot ajuta cu adevărat la următoarele examene de admitere în învățământul superior sau nu, unde se cerea ca obiect de examen chimia. Vă felicit c-ați venit! Simpla voastră prezență e un semn de omenie!

Dna prof. Scutaru O: deoarece ne întâlnim mai des, locuind pe aceeași stradă, eu și dl Pînzaru Aurel, ne adresăm unul către celălalt astfel: la salutul dumnealui „sărut mâna, doamnă dirigintă“, eu îi răspund: „Bună ziua, Pînzărel“. Ne alintăm și noi, crezându-ne mai tineri cu câțiva anișori. Liceul acesta e un loc sfânt, iar prezența voastră e o dată-n plus o consolidare a sfințeniei dobândite în timp. Mi-am

Participanți la cuvântul rostit de rector în aula Universității din Suceava

luat cu mine și o umbrelă de culoare galbenă (ni s-a arătat moștra), chiar dacă nu prea sunt șanse de ploaie, fiindcă mi-e de ajutor în ajungerea mea aici și plecarea spre casă).

Prof. Șeșurschi E. : îmi amintesc de primul an de învățământ la sacrosanctul Liceu „Ștefan cel

Mare“ din Suceava, când mi-era și frică să predau alături de statui vii de profesori, precum Ioan Nimițan, Ioan Nemeș, Stela Rădășanu, Clara Surkis, Nicolae Ceredarec, iar acum sunt o „tânără și neliniștită pensionară“. Să vă creșteți speranțele de bine îmbătrânind frumos. Vă respect și vă iubesc!

Ivanovici Orest Mihai (Miki), făcând parte dintre organizatorii de seamă, stând la catedră cu dnele profesoare a zis: nu o dată am lucrat în tandem cu Țibulcă, scoși la tablă de dna prof. Burlacu I. și nu ne era prea comod, dar am ajuns să stăm și la aceeași catedră. Am visat să pot absolvi o facultate de teatru, dar am picat cu brio, iar acum dintr-un salariat bătrân am ajuns un tânăr pensionar. Mulțumesc din suflet pentru că v-ați străduit să vă deplasați și să ne dăruieți o parte din sufletul vostru nobil de povățuitor bucovinean, adresându-ne prin cuvinte sincere prețuire, respect, afecțiune, dragoste, stimatelor doamne profesoare!

Montaigne spunea că nu suntem oameni decât prin cuvânt. Cuvintele sunt flori pe care le dăruim unii altora pentru a ne exprima omenia.

Încă o dată mulțumesc pentru omenia dumneavoastră, doamnelor profesoare.

(Continuare în numărul următor)

Gheorghe HOMIUC

Vestitorul ortodox, mai mult decât o revistă...

„Trăim vremuri în care nevoia de moralitate, de comunicare și de iubire între oameni poartă pecetea unor rețete de conviețuire socială, care ne îndepărtează tot mai mult de adevăratele valori ale sinelui nostru... Transferul de idei, de concepte și experiență de viață s-a făcut și se face prin intermediul cuvântului. Cuvântul scris, mai ales, a fost, este și va fi întotdeauna o punte inestimabilă de legătură între oameni, și mai mult, între generații“. Astfel argumenta profesorul Ținu Coroian, oportunitatea apariției revistei „Vestitorul Ortodox“.

Aflată la al treilea număr, revista, cu apariție lunară și tematică religioasă, are drept scop reflectarea în paginile ei a activității Bisericii Ortodoxe nr. 1 din Poienile de sub Munte. A apărut la inițiativa părintelui Ilie Chașcec, parohul bisericii, și găzduiește în paginile sale nume care se află la început în ale scrisului, dar și unele consacrate. Gândurile duhovnicești sunt înveșmântate fie în limba română, fie în ucraineană.

Primul număr al revistei a apărut în luna martie a acestui an și tocmai de aceea majoritatea materialelor publicate au avut ca tematică învierea. Pr.dr. Nicolae Lauruc l-a călăuzit pe fiecare cititor pe drumul anevoios al căutării ființei, talmăcind semnificația învierii lui Hristos. Învățătorul Alexa Beuca a făcut o incursiune în trecut, prezentând câteva aspecte din modul de preparare a unei bunătați care nu lipsește de pe masa niciunui creștin, și vorbim aici de pască. Un rol important în viața creștinului îl ocupă și ștergarul de Paști, cu el acoperindu-se coșul cu care merg oamenii la sfințit; există și o tulburătoare creație populară despre firea omului și răbdarea lui Isus, cu titlul „Ștergarul“. Mai notăm poezioara lui Ilie Octavian Chașcec „La Paști“, sfatul asistentului medical Ștefan Cucicea despre beneficiile urzicii, interviul realizat de preotul Ilie Chașcec cu domnul comisar șef Dorel Rățanu pentru Radio Trinitas

în anul 2008 și materialul despre Cantina socială „Sfântul Proroc Ilie“ din Poienile de sub Munte, semnat de preoteasa Irina Chașcec.

În luna aprilie a văzut lumina tiparului cel de-al doilea număr al revistei. Editorialul, semnat de părintele Ilie Chașcec, ne îndeamnă să fim asemenea copiilor, puri și fără păcate căci credința fără fapte nu are nici un sens. Un exemplu demn de urmat ne este prezentat și de Protos. Grigorie Cuth de la Mănăstirea Cozia: Sfântul Mare Mucenic Gheorghe. Și pentru că miracolul credinței nu se întâmplă doar în Biblie sau în cărțile religioase, citim mărturisirea tulburătoare a Parascăi Iurcea, masterand în Științe Penale și Criminalistică, pe care „niște încercări grele“ au adus-o „aproape de Dumnezeu“. În pagina de istorie, profesorul Ținu Coroian, într-o expunere succintă, ne vorbește despre apariția creștinismului și de asemenea încearcă să afle de la domnul profesor Petre C. Vulpe, directorul coordonator al Școlii de Arte și Meserii nr. 1 din Poienile de sub Munte, care este legătura dintre biserică și școală, ce rol și ce impact au orele de religie asupra formării personalității elevului. Preotul Ioan Ardelean-Bistra ne face cunoștință cu corul bisericii iar comisarul-șef de poliție Dorel Rățanu ne propune spre reflecție trei termeni, de care se pare că am cam uitat dar care stau la baza unei societăți sănătoase: ținută, morală, respect. Asistentul medical Ștefan Cucicea ne familiarizează cu o nouă plantă medicinală - păpădia, iar preoteasa Irina Chașcec continuă prezentarea cantinei sociale, o realizare deosebită pentru oamenii locului. De asemenea, citim și o poezie aparținând învățătorului Iuri Pavliș, precum și o poveste populară culeasă din sat de către Larisa Iacobciuc-Beuca.

Următoarea apariție a revistei a inclus în ea numerele 3 și 4, pe lunile mai și iunie. Editorialul semnat de preotul Ilie Chașcec ne îndeamnă „să fim oameni!“ în aceste vremuri de

criză. Din rândurile semnate de preotul Gheorghe Albiciuc de la parohia Rona de Sus aflăm că „2010 este anul Crezului ortodox și al Autocefaliei B.O.R.“, „preoții și enoriașii Vicariatului Ortodox Ucrainean Sighetu Marmăției“ fiind „trăitori și mărturisitori ai credinței orto-

doxe“. Preotul Ioan Iurcea de la parohia Bistra ne dezvăluie tripla semnificație a Înălțării Domnului: împlinirea misiunii primite de la Tatăl, intrarea iarăși în slava Sa și arătarea drumului către cer tuturor oamenilor. „Despre rugăciune“ ne vorbește preotul pensionar Mihai Cosma din Vișeu, ajutându-ne să găsim răspunsul la întrebarea „Cum și unde se poate mântui omul?“. Parasca Iurcea revine cu un material născut din propriile trăiri duhovnicești - „Spovedania - balsam pentru suflet“. Profesorul Ținu Coroian ne reîntoarce în trecut pentru a afla date interesante despre Imperiul Roman și Creștinism. Învățătoarea Lucreția Mașnița împărtășește cititorilor o experiență de viață care a făcut-o să se întoarcă la credință într-un moment în care, din cauza multor probleme, se supărase „pe lume, pe viață și pe Dumnezeu“. Clipe de viață de la comemorarea eroilor neamului au fost surprinse de către comisarul-șef Dorel Rățanu. O incursiune în lumea tradițiilor și obiceiurilor din Poienile de sub Munte o fac Alexa Beuca și Larisa Iacobciuc, iar asistentul medical Ștefan Cucicea ne dă sfaturi practice de folosire a traistei ciobanului. Absolventul de clasa a VIII-a, Chimșa Adrian, enumeră datinile și tradițiile de peste an legate de Catedrala „Pogorârea Sfântului Duh“ din Poienile de sub Munte.

În final, profesoara Irina Chașcec ne este ghid în Muzeul Parohial, unde sunt expuse obiecte din lumea satului maramureșean și cel bucovinean, un set de fotografii ilustrând sugestiv frumusețea locului și chemând cititorii la a trece pragul acestui colț de veșnicie.

Activitate intensă în comunitatea celor din Poienile de sub Munte. Le dorim să aibă puterea de a susține proiectele începute.

Lăcrămioara GRIGORCIUC

De vorbă cu Kolea Kureliuk

E un nume cunoscut celor care mănâncă presă pe pâine, atât scrisă, cât și radiofonică. Locuiește, ar spune mulți, într-un loc rupt de lume, dar e la curent cu tot ce se întâmplă în jur. Nu se plictisește niciodată, căci are o mulțime de preocupări din cele mai diverse. L-am convins, cu greu, să ne povestească câteva amănunte din viața domniei sale.

Deci - cine este Kolea Kureliuk? „Face parte din acea numeroasă categorie de oameni care a știut să-și cumpănească relația atât cu mediul etnic din care provine, cât și cu cel majoritar. Suflet de o mare sensibilitate, în ciuda aplecării spre lucrurile exacte, a adunat în jurul său, rând pe rând, generații de copii pe care, cu migală și răbdare, i-a ajutat să înțeleagă rosturile lumii. Mă simt onorat să-i fiu prieten și în același timp să fiu unul din realizatorii de la Radio Iași care se bucură de aprecierea domniei sale”, (Valeriu Ștefan, realizator Radio Iași).

Profesor de matematică, actualmente director al Căminului Cultural din Măriței, comuna Dărmănești, județul Suceava, cu o bogată viață culturală... De ce ați renunțat la meseria de dascăl?

K.K.: Pur și simplu nu mă simt chemat să predau într-o democrație prost înțeleasă și într-un capitalism de cumetrie.

O întâmplare mai deosebită din perioada când ați profesat în învățământ...

K.K.: Am funcționat un deceniu în învățământ și se înțelege că pot relata zeci de întâmplări deosebite. Mi-a rămas întipărită în memorie ziua dinainte de a pleca în armată (de altfel numai pentru o jumătate de an), când fetele și băieții plângeau cu lacrimi amare. Iar la revenire, în toamnă, în prima zi de școală, din rândul elevilor, ordonați pe clase, s-a auzit: „Tovarășul profesor!”.

Pe când predam la Școala cu clasele I-VIII din Părhăuți, eram

abonat la foarte multe publicații. Revista „Magazin” apărea sâmbăta; cam în jurul orei 9:30 trecea mașina poștei, oficiul aflându-se cam la 1 km de școală. Într-o zi, aleg doi băieți, dintre care unul risca să rămână corigent la matematică, și le zic să se ducă după ziare la factor, și dacă cel care risca să rămână corigent ajunge primul, îl trec. Existau două căi de a ajunge acolo: pe podul peste râul Soloneț (care taie în două localitatea) sau pe o punte ce-l traversa. Elevul cu pricina a ajuns primul, dar știți cum? Trecând prin apă, pe drumul cel mai scurt. Am rămas interzis. Dar dacă se îneca? L-am trecut. Se înțelege că aș putea povesti despre zeci astfel de cazuri, dar...

Cum vi se pare învățământul actual și cum îl vedeți în viitor?

K.K.: Învățământul actual? Modern, haotic... De ce? Din moment ce crește numărul celor care termină o facultate cu serioase lacune - unii nici să scrie corect nu știu!... Bani să ai și faci facultăți peste facultăți, cumperi lucrări de diplomă - și gata. Generația mea a fost educată cu totul altfel. Ceea ce se petrece acum mă sperie. În viitor? Sincer vorbind, nu prevăd un viitor luminos.

Sunteți „obsedați” de problemele de logică-enigmatică, rebus... Participați de foarte mulți ani la concursurile de specialitate propuse de diverse reviste și încercați să le insuflați acest microb și copiilor. Mai sunt interesați aceștia, în ziua de azi, să gândească, au răbdarea să caute soluții și să se bucure de reușită?

K.K.: Tot timpul mă gândesc cu drag la membrii celor două cercuri științifice școlare conduse de mine: „Enigma” din Părhăuți și „Albina” din Todirești - județul Suceava, care, pe vremuri, erau abonați la „Albina”, „Magazin”, „Rebus” etc. și care „devorau” problemele de perspicacitate. Pentru a fi membru al unui astfel de cerc dădeai niște teste, respectai niște reguli. Mem-

brii cercurilor, dar și elevii în general erau interesați de astfel de probleme. Acum? Delăsare aproape totală.

Matematică, logică... se cam leagă aceste două domenii. Dar de unde dragostea pentru film? Fac o paranteză, ca să le spun cititorilor că ați jucat într-un documentar „Dac-aș fi cowboy”, realizat de un regizor de marcă al vremii, Iancu Moscu, în 1972, în care acesta aborda fenomenul cinematografului de la țară. Povestiți-ne cum l-ați cunoscut pe regizor și cum de s-a hotărât acesta să vă încredințeze un rol în pelicula sa...

K.K.: Filmul mi-a plăcut din copilărie. În liceu fiind, împreună cu alți 13 colegi, într-o sâmbătă când se organizau serate literare, ne-am dus la filmul „Babette pleacă la război”, cu Brigitte Bardot. Urmarea?... Toți cei 14, care văzusem filmul la singurul cinematograful din Siret, am fost duși la... singura frizerie, unde am fost tunși „la zero”...

În anul 1967, student fiind, am văzut 100 de filme. Al 100-lea film, „Zile de fior și de răs cu Stan și Bran”, l-am văzut pe 3 decembrie 1967, la cinematograful (fost) „Tineretului”.

În revista „Cinema” (defunctă) nr.1/1971, la rubrica „Spectatori, nu fiți numai spectatori”, mi-a apărut articolul „Sunt atât de singur”. Regizorul Iancu Moscu, citind materialul, a realizat documentarul „Printre tineri”. Cum eu între timp am plecat în armată și nu depusesem jurământul, n-am putut participa la filmări. Pe atunci, armata era armată. Așa se face că apar în acel documentar numai într-o fotografie. S-au filmat secvențe în Măriței, care au fost difuzate în timp ce mi se citea materialul.

În 1972, Iancu Moscu revine și face „Dac-aș fi cowboy” cu participarea mea directă. Filmul a fost bine primit, participând și la un festival internațional, iar regizorul a fost premiat de către Nicolae Ceaușescu. Când l-am întrebat: mie ce-mi revine?, mi-a răspuns:

„Cinstea de a apărea într-un film românesc” și cică o să-mi dea o rolă cu filmul respectiv. N-a fost să fie... Filmul a fost dat la TVR1, la PRO TV și poate că și pe alte posturi.

V-ați făcut ucenicia la scris redactând câteva zeci de scrisori pe săptămână care luau drumul redacțiilor de ziare, radio și tv. Scrieți doar la mașina de scris și puteți da gata șase scrisori pe oră. Sunteți colaborator al mai multor publicații. Cum s-a născut pasiunea pentru scris?

K.K.: Pasiunea pentru scris s-a născut încă din clasele mici, când notam tot felul de lucruri interesante din cărțile citite de mine. Apoi, în studenție, am publicat un pic în „Novyi vik”, după aceea la „Magazin”, „Cinema”, „Albina” și în alte zeci de ziare, reviste, almanahuri etc. Cum pofta vine scriind, actualmente am volume cu cele scrise.

Mai aveți o pasiune...arta fotografică... Poate ne invitați într-o zi la o expoziție, având în vedere că dețineți o bogată colecție de imagini surprinse de-a lungul timpului în diverse locații cu ocazia desfășurării unor importante manifestări organizate de comunitatea ucraineană și nu numai...

K.K.: În privința artei fotografice... Pasiunea mi-a insuflat-o dl profesor Mihai Bocancea din Părhăuți. Am cheltuit o avere pe fotografii. Arta cere sacrificii. O expoziție? Nu m-am gândit la așa ceva. Cine știe, poate că...

Anul 2010 stă sub semnul crizei... Subscrieți acestei afirmații?

K.K.: Se înțelege că 2010 este sub semnul crizei. N-am crezut că înainte de a atinge anii pensionării am să apuc și așa ceva. Dar, la urma urmei, criza nu-i pentru toți.

Un gând pentru cititori...

K.K.: În măsura în care mai există cititori adevărați, le-aș spune: „Citiți! Citiți! Citiți!”

Lăcrămioara GRIGORCIUC

Atenție! Vine profesorul... și în sala de clasă se așterne o liniște mormântală. Abia după strigarea catalogului și scoaterea la tablă a primilor trei elevi, se puteau auzi răsuflări ușurate că nu ne aflăm printre „nefericiți”.

Ați ghicit! Este vorba despre profesorul de fizică de la Liceul Ucrainean din Sighetu Marmației, dl Panas Novosivski care nu era deloc „myrnyi” ci, dimpotrivă, era considerat de unii liceeni „spaima școlii”. Și totuși, au fost mulți elevi cărora le plăcea fizica și îl simpatizau pe profesor. Printre aceștia mă număram și eu. Mulți dintre noi au urmat Facultatea de Fizică, cum au fost dl Ioan Ardelean, care a ajuns profesor

universitar la Politehnică, dnii Ștefan Teaciu, Iarema Oneșciuc etc., medicina - subsemnatul și alte facultăți la care se cereau cunoștințe profunde de fizică. Or, noi am avut de la cine învăța. Dl profesor Novosivski ne preda fizica logic, clar, explicit într-o limbă ucraineană pură, literară, domol, de puteai lua liniștit notițe, deși existau manuale suficiente.

Era un om inteligent, autor de manuale școlare, un spirit activ, creativ, optimist uneori, pornit pe „glume constructive”, ironice și, cu toate că niciodată nu ridica tonul, se bucura de o autoritate desăvârșită, care pentru unii devenise „spaimă”, pentru că nu ierta ușor nepriceperea, neștiința sau nepăsarea.

Panas Novosivski

Am avut plăcerea să-l cunosc pe fiul său, dl inginer Novosivski din Baia Mare și am constatat cu bucurie același mod vesel și optimist de a privi lumea. Oamenii puternici nu-și pierd speranța niciodată și luptă pentru existență cu fruntea senină și mintea limpede, bucurându-se de viața pe care suntem datori s-o prețuim și s-o apărăm ca pe un dar suprem. Aduc acest omagiu dlui profesor Panas Novosivski pentru a-i cinsti memoria, deoarece a fost, pentru multe generații, un dascăl compe-

tent care ne-a ajutat să ne formăm ca intelectuali și să ne asigurăm o existență demnă.

Cred că Maxim Gorki a avut dreptate când a propus să se scrie cuvântul „om” cu litere mari, spre a-l deosebi de alte ființe de pe Terra.

În orice caz, dascălii noștri merită din plin acest lucru. Au fost oameni de omenie, iar școala a devenit pentru noi o a doua familie.

dr. Vasile SOPCO

Discursul președintelui Ucrainei, Viktor Ianukovyci, rostit în fața reprezentanților Consiliului Atlantic al SUA

După cum informează Serviciul de presă al președintelui Ucrainei, Viktor Ianukovyci, în ziua de 23 septembrie 2010, șeful statului ucrainean a fost invitat la Consiliul Atlantic al SUA, pri-lej cu care a rostit următorul discurs.

Stimate doamne și stimați domni,

Mai întâi, aș dori să mulțumesc organizatorilor - Consiliul Atlantic al SUA - pentru invitația de a lua cuvântul, iar tuturor celor de față pentru interesul arătat Ucrainei. Căci Ucraina parcurge fără nici o exagerare, o etapă nemaiîntâlnită în dezvoltarea sa. Construim, practic, un nou stat, un stat al secolului al XXI-lea. Modelul anterior era cel al unui capitalism postsovietic primitiv care și-a epuizat toate resursele.

Imensa divizare socială în săraci și bogați, nivelul de trai scăzut, șomajul și scurgerea resurselor umane spre alte țări, degradarea producției au subminat încrederea ucrainenilor în propriul lor stat și au dus la noi dezamăgiri. În același timp, se formulau întrebări legate de politica populistă când se împărțeau din abundență promisiuni frumoase pe care nimeni nu avea de gând să le respecte.

Din nefericire, în ultimii ani, întreaga politică ucraineană a fost primitivă și scandaloasă. Lupta pentru putere era un mijloc de luptă pentru resurse financiare, proprietate etc.

De fapt, eu nu am venit aici pentru a-i critica pe predecesorii mei, ci pentru a vă spune ce vom face noi în vederea îmbunătățirii situației, care, după cum știți, a devenit și mai complexă din cauza crizei economico-financiare globale.

Noi nu am avut altă alternativă: fie incapacitatea de plată, colapsul, fie introducerea ordinii, demararea reformelor care s-au tot amânat în toți anii ce s-au scurs de la proclamarea independenței. Noua echipă politică care a venit la putere în Ucraina este conștientă de răspunderea pe care o are. Noi știm ce trebuie să facem, când și cum. Avem și voință politică. Și ce e mai important - avem posibilități pentru a realiza transformările necesare, deoarece, pentru prima oară în istoria contemporană a Ucrainei, președintele și Rada Supremă sau, mai precis, coaliția majoritară acționează în aceeași direcție strategică și nu în trei direcții cum era înainte.

Avem proiecte extrem de ambițioase, dar noi pornim la realizarea lor cu un start moderat. Mai întâi trebuia să depă-

șim fenomenele de criză din economie, să stopăm scăderea nivelului de trai al cetățenilor. Nu trebuie uitat faptul că în Ucraina acest nivel este cu mult mai scăzut decât în SUA sau în Europa.

Principiile de bază ale programului nostru economic sunt liberalizarea economiei, conservatismul fiscal sănătos și protejarea celor mai vulnerabile pături ale populației. Am venit cu pretenții dure, dar realiste, și anume reducerea cu 90% a aprobărilor și licențelor, limitarea la maximum a numărului organelor de control, scăderea substanțială a presiunii fiscale. Aceasta ar urma să descătușeze energia creatoare, mai ales în întreprinderile mici și mijlocii, să creeze noi locuri de muncă.

Deficitul bugetului de stat va fi redus anul acesta de la 12% la 5%. Noi am prezentat un program de reforme până în anul 2014, am demarat proiecte naționale prioritare de dezvoltare. Aceste măsuri ca și altele au dat deja rezultate palpabile.

Noi nu numai că am stopat declinul economic fără precedent în timp de pace (reamintesc faptul că Ucraina a pierdut aproape 15% din produsul intern brut și aproape 25% din producția industrială), dar am trecut la o creștere economică stabilă. Conform rezultatelor înregistrate în primul semestru, creșterea PIB este de 6%, iar a producției de 12%. Am început să recâștigăm încrederea investitorilor. Anul acesta, piața ucraineană de valori, conform rezultatelor creșterii, a intrat între primele cinci piețe mondiale care se dezvoltă cel mai dinamic.

În acest context, evidențiez rolul important pe care l-a avut reluarea colaborării Ucrainei cu FMI. Evident, ea nu se produce atât de facil și de repede cum am dori. Înțeleg foarte bine că avem în față greutăți și încercări, dar noi nu ne vom abate de la calea reformelor economice. Nimeni nu ar trebui să aibă vreo îndoială în această privință.

Ca parte integrantă a politicii de modernizare a Ucrainei este și consolidarea democrației. Ucraina a fost, este și va fi o componentă a spațiului democratic unic al Europei. Poziția mea în această problemă este clară și evidentă: nicio particularitate etnică și culturală, nicio convingere politică nu pot îndreptăți încălcarea drepturilor și a libertăților omului.

Cred că sunteți interesați să aflați ce înțeleg eu prin democrație. Dintre toate definițiile, mie îmi este cea mai apropiată următoarea: democrația înseamnă instituții de stat care funcționează stabil, ample libertăți cetățenești și dreptate. Statul în care aceste principii sunt încălcate este

condamnat la corupție, haos, abuzuri din partea justiției și autoritarism. Pe de altă parte, sunt convins că drepturile de bază ale omului trebuie să fie legate inseparabil de obligații, iar libertățile de responsabilitate. Guvernarea trebuie să fie transparentă, subordonată cetățenilor care au ales-o. Acest lucru trebuie să fie sprijinit de mass-media independentă și de societatea civilă. Eu am spus de nenumărate ori, dar repet și acum că progresul societății nu este posibil fără un schimb liber de opinii, fără o competiție onestă între idei, dar între idei nu între compromisuri, fără un acces liber la mijloacele de informare în masă.

Voi fi sincer. Ucraina are multe de făcut pentru a asigura o libertate reală a cuvântului. De fapt, noi am făcut recent încă un pas către acest deziderat: s-a încheiat dezbaterea publică a concepției privind televiziunea publică, crearea căreia a fost inițiată de mine.

În curând va fi înaintat parlamentului proiectul legii în acest sens. El va deschide calea către o mass-media bazată pe alte principii. Politica ei va fi stabilită de societatea civilă. De aceea, sunt categoric împotriva afirmațiilor că în Ucraina libertatea cuvântului se restrânge. În ceea ce privește unele conflicte apărute în mass-media care au căpătat o amplă publicitate în ultimul timp, pot să afirm cu cea mai mare răspundere că puterea nu are nici un amestec în ele. Aici este vorba de conflicte de interese sau conflicte între managerii mijloacelor de informare în masă și colectivele de redacție.

În calitate de garant al Constituției, ca om care a venit la putere prin alegeri oneste și transparente, vă asigur că libertatea cuvântului în Ucraina se va dezvolta și că nu există o altă alternativă la acest proces.

(Continuare în numărul următor)

Pagină realizată de **Ion ROBCIUC**

UCRAINA - mai aproape

Construirea „Casei Ucrainenilor“ pentru sediul Uniunii Ucrainenilor din România (UUR) - filiala Botoșani, în satul Rogojești, comuna Mihăileni

Astăzi, luni, la data de 20 septembrie 2010, după Hristos, conform calendarului iulian, s-a pus piatra de temelie la sediul filialei Botoșani a Uniunii Ucrainenilor din România „Casa Ucrainenilor“, în satul Rogojești, județul Botoșani.

Casa se construiește pe terenul gospodăriei țărănești, cumpărat de la familia Moiseciuc de către Uniunea Ucrainenilor din România, al cărei președinte în exercițiu este Ștefan Buciuta, deputat în Parlamentul României, domiciliat în Baia Mare, prezent la acest eveniment.

De cumpărarea acestei gospodării țărănești și de efectuarea tuturor demersurilor privind executarea proiectului, selectarea consultantilor și a constructorului, s-a ocupat, alături de președintele UUR, și vicepreședintele UUR, Semciuc Victor, președintele filialei Botoșani, fiul satului. Din Comisia de selecție a ofertanților și urmărirea lucrărilor, alături de proiectanții Oxana Nicoleta Crăciun și Oxana Florescu, mai fac parte dirigințele de șantier - ing. Doina Zaharia; consultant - ing. Dumitru Macovei și membrii Comitetului UUR: Bilocopetiuc Paul, Giuraniuc Gheorghe, Ivanciuc Constantin și Vatamaniuc Iulia.

Firma selectată pentru construirea acestui edificiu este S.C. LIVACIP SRL BRODINA, repre-

zentată de Mehno Vasile, având funcția de administrator unic în calitate de EXECUTANT.

Obiectul contractului este executarea și finalizarea lucrării „Demolare anexă și construire sediu UUR - filiala Botoșani, în regim P+M și împrejmuire, sat Rogojești, Nr. 176, comuna Mihăileni, județul Botoșani“.

Casa Ucrainenilor va deține clădirea veche - casă transformată în muzeu, unde vor fi prezentate obiectele și costumele populare ucrainene din Bucovina, iar construcția nouă va servi pentru manifestări culturale, simpozioane, activități științifice și de cercetare.

Piatra de temelie a clădirii este pusă la fundație împreună cu capsula care conține acest hrisov, în prezența tuturor celor care contribuie la realizarea acestui edificiu.

Fie ca bunul Dumnezeu să ocrotească strădaniile noastre, să binecuvânteze poporul nostru! Să fie într-un ceas bun și cu noroc!

Această scrisoare a fost redactată în limbile română și ucraineană.

deputat Ștefan BUCIUTA
președintele UUR

Ziua Europeană a Limbilor

În anul 2001, Consiliul Europei a declarat ziua de 26 septembrie drept Ziua Europeană a Limbilor, dorind să atragă astfel atenția publicului larg asupra importanței însușirii limbilor, să crească aprecierea față de toate limbile vorbite în Europa și să încurajeze învățarea de noi limbi de-a lungul întregii vieți.

Țara noastră s-a alăturat de la început acestei inițiative, marcând în fiecare an evenimentul și promovând diversitatea lingvistică și multiculturalismul. Mulți oameni, tineri și bătrâni, sunt încurajați să învețe o altă limbă, făcându-i să devină conștienți de avantajele ce decurg din acest lucru.

Niciodată n-au existat mai multe oportunități ca acum de a lucra sau studia într-o altă țară europeană, dar lipsa competențelor lingvistice împiedică mulți oameni să beneficieze de acestea. Globalizarea și noile forme de proprietate în afaceri implică faptul că cetățenii au din ce în ce mai multă nevoie de cunoașterea altor limbi.

Învățarea limbilor altora este, de asemenea, o cale să ne înțelegem mai bine și să depășim diferențele culturale.

Ion ROBCIUC

Pe dna Zenovia Apostol-Țicalo o cunosc din anii studenției. Era o fată cuminte, modestă, drăgălașă și fină până la nevinovăția unui copil visător, preocupată mereu de gânduri frumoase, înalte, și de aceea pudică în lumea ei de vise, care făurea în ceasuri tainice versuri adolescente, cum se întâmplă de obicei, ferindu-și discret acea taină a iubirii altruiste între voie și nehotărâre, căci unii, mai de aproape, știau, iar alții nici nu visau că o fată bălaie, tăcută și insignifiantă avea preocupări poetice ce ar fi încântat de atunci pe cei din jur și nu numai, dacă le-ar fi publicat la vreme. Mă întrebam și eu până nu demult ce s-o fi întâmplat cu acel talent de domnișoară nevinovată, căci nu văzusem, nici nu auzisem de vreo ieșire la rampă, până de curând, când norocul a făcut să-mi pice în mână cartea ce-o așteptam. Apăruse tocmai în 2006, la biblioteca „Miorița“ din Câmpulung - Moldovenesc cu titlul „Coloane de iubire“ - titlu atât de frumos și incitant, o carte a vieții, despre care doresc neapărat să consemnez câteva considerații.

E o carte a experienței de o viață, deci a maturității, o carte a bunului creștin, pentru care iubirea este esențială, căci iubirea este temelia întregii existențe umane, cum a postulat-o Mântuitorul nostru Isus Hristos în „Noul Testament“ și cum o consideră apostolul Pavel tot acolo. Predicând omenirii să se iubească frățeste, căci cea mai mare lege pe pământ este iubirea. Ca atare, să nu ratăm șansa vieții de a iubi și de a fi iubiți!

Azi, când lumea e stăpânită de atâția idoli, precum banul, aurul, televiziunea, internetul, disco și muzica obscenă etc., o carte despre iubire trebuie prețuită, citită, trăită, căci iubirea e cheia vieții noastre, cheia împărăției cerești: să iubești pe Domnul Dumnezeu Nostru, să iubești pe aproapele tău - înseamnă cât cele 10 porunci - ca să fii iubit și să trăiești cu speranța mântuirii.

Cartea de poezie a Zenoviei Apostol-Țicalo se deschide prin programul divin al omenirii, postat intenționat ca stâlp-coloană al existenței umane pe pământ, o cruce cu brațele întinse către toate punctele cardinale, izvorând din fluier de dor/... de lumină/... Din țărâna binecuvântată a strămoșilor ne înălțăm, înflorim

„strălucind/ o clipă/ diamantin. / Când ne împlinim cu florile menirii, întorcem stropul de măreție ca ofrandă/ Să ne-așezăm/ Coloane de iubire/ În templul lui Dumnezeu (Menire, pag. 23). Construcția aceasta n-are nici un cuvânt în plus: e simplă, clară și concisă, definește existența umană pe fundalul unei cruci, căci numai astfel ne întorcem umili la Dumnezeu - prin coloane de iubire. Cea de-a doua poezie introductivă pentru cele două cicluri ale cărții „Semn de carte“ și „Boabe de rouă“ este o sinteză a vieții noastre, cu adevărat memorabilă; viața e „un covor fermecat“ cu care zburăm dând iluzia de timp infinit, dar care se frânge apoi brusc, se destramă, lăsând loc altor luminații (vezi „Lumea noastră“, pag. 1).

Zenovia Apostol-Țicalo „Coloane de iubire“

Așadar, prima parte a planetei, de minte, inimă și literatură - vorba lui G. Barițiu - conține poezie patriotică, de dragoste de neam și țară, de tricolor și limba română, de locurile sfinte ale Bucovinei și Moldovei, de sat și sătenii săi gospodari, de casa părintească, de toate cele ce umplu sufletul autoarei.

„Sub semnul păcii“ se află poezia despre natură și mai ales cea religioasă, care ne îndeamnă la reflecții adânci privind existența, ce nu trebuie trăită la întâmplare, căci „Ordinea normală e-n credință“, iar armonia lumii depinde de noi înșine: „Binele și răul e un transfer/ Convertit în aura de sine“ („Credo“ pag. 31).

Aceste poezii de iz creștin aduc aerul lui V. Voiculescu, N. Crainic sau Radu Gyr, deși sunt uneori prozaice, fără ritmul interior necesar stilului modern, însă foarte reușite în stil clasic, prin frumusețea și acuratețea gândurilor: „Doamne al celor singuri și rătăciți/... / Ajută-ne să Te descoperim și să creștem/ Ca să nu mai implorăm copilărește/ Bunătatea și mila/ Pe care mereu le refuzăm altora“ („Doamne ...“, pag. 261 sau „Toate învie, Doamne, cu Tine/ Și muguri și ierburi și flori/ Și zările calde, senine/ Când înspre noi Te cobori/.../ Iar rănile-Ți sânger amar și ... În mâinile noastre trăiește./ Și

inima noastră e mielul jertfit, / Dar dragostea noastră, Tu ești, Isuse, iubite!“ („Veșnica primăvară“, pag. 29).

Sunt prezente și teme la ordinea zilei - ale vieții de natură politică, socială, morală etc. în care ironia fină predomină. E vorba de limbajul frivol al multora - folosit acasă, la TV, pe stradă, în tramvai și aiurea, ajuns „un tabu“ înspăimântător („Tabu“, „În drum spre Europa“, „Manechinele“, „Moartea negustorului de vorbe“, „Motiv ovin“ etc.) și e vorba, bineînțeles, de un comportament deplasat, care nu onorează ființa umană ce, de altfel, se degradează singură. De aceea, semnul păcii, al bunicii-cuviințe trebuie să fie omenia („În cartea vieții“), puritatea („Ție, fată dragă“) iubirea vieții, a darului divin („Roata norocului“).

Frumoase sunt versurile dedicate copilăriei („Vara copilăriei“), oamenilor apropiați și cunoscuți („Dedicații“), tinereții („Tinerețe, năvalnică apă“) etc., care îndeamnă la joc, voie bună, iubire față de aproapele, la visare către „depărări albastre“.

Din cele opt cicluri ale primei părți deosebit mi se pare cel dedicat poezilor - „Șlefuitorii de perle“, pentru că el exprimă nu numai rostul acestui volum, ci rostul poeziei înseși, pe care Eminescu o numea „Înger palid cu priviri curate“. „Când toți oamenii se vor prefăce-n poezi/ Veți zidi veșnicia!“ („Poezii“), iar „Boabele de rouă“ din a doua parte, care conține doar cinci cicluri gen poezie scurtă, de tipul cătrenelor, multe dintre ele adolescente, tinerești, dar și mature expresii ale unei gândiri poetice alese, adevărate ca „Boabele de rouă“, poetica încununează existența noastră nepoetică.

Dacă un semen al nostru, nefiind poet consacrat, gândește atât de plastic și adânc: „Iubirea e atât de aproape de ură /Ca flacăra, fumului./ Ca praful drumului /Ca sămânța-ncolțită în neagra arătură“ sau „Chipul lui Dumnezeu răsfărânt în ochii oamenilor /Și în mâinile lor împreunate“ (vezi „Rugăciunea inimii“ din ciclul „Privind în noi, acolo“). Atunci merită să fim poezi ca să zidim acea lume nouă, bazată pe „Coloane de iubire“, cum o zidește bucovineanca Zenovia Apostol-Țicalo.

Ioan CHIDEȘCIUC

Festivalul Internațional al Folclorului Ucrainean a revenit în Banat

Deschiderea festivalului în localitatea Criciova

În perioada 1 - 3 octombrie 2010, în orașul Timișoara și în comuna Criciova, s-a desfășurat manifestarea sub genericul „Festivalul Internațional al Folclorului Ucrainean”, organizată de Uniunea Ucrainenilor din România, cu sprijinul Ministerului Culturii și Patrimoniului Național și în parteneriat cu Consiliul Județean Timiș.

Vineri după-amiază, la 1 octombrie, precum și în dimineața zilei de 2 octombrie, la Casa de Cultură a Ucrainenilor din Timișoara au fost așteptați oaspeții din Ucraina, Serbia, București și Maramureș, după vechiul obicei ucrainean cu pâine și sare, puse pe un ștergar brodat.

Sâmbătă, tot aici a fost organizată o expoziție de carte, publicații ale UUR și costume populare ucrainene. Au fost expuse cărți ale autorilor ucraineni din România, precum și ale scriitorilor din Ucraina. De asemenea, au fost expuse portrete ale personalităților de seamă ale Ucrainei - scriitori, pictori, lideri politici, hatmani etc. Delegația sosită din partea Consiliului Raional Chust (Ucraina), reprezentată de domnul președinte Ivan Miško, a dăruit bibliotecii nou-înființate de la Casa de Cultură o serie de cărți ucrainene.

În a doua parte a zilei, oaspeții și formațiile participante s-au deplasat în localitatea Criciova, unde au fost întâmpinați de către domnul primar al comunei, Petre Rosoca. Au sosit să marcheze cei 100 de ani împliniți de la atestarea documentară a primilor ucraineni pe aceste meleaguri reprezentanții Direcției de Cultură din cadrul Administrației de Stat a regiunii Trans-

carpatia, domnii Vasyl Mariuhneci și Ivan Miško, reprezentanți ai Consiliului Național al Ucrainenilor din Serbia, dl Myroslav Hochak (președinte al Asociației „Prosvita”) și Myroslav Kalyniuk (reprezentant al Asociației „Kobzar”), reprezentanta Ministerului Culturii și Patrimoniului Național al României, dna consilier Iaroslava Oreșea Colotelo, oameni de cultură din județul Timiș și Caraș-Severin și, bineînțeles, domnul președinte al UUR - filiala Timiș, Gheorghe Hleba, inițiatorul acțiunii de aici, căruia i-a revenit plăcuta sarcină de a deschide serbarea. Domnul deputat și președinte al UUR, Ștefan Buciuța a transmis scuze de a nu putea fi, din motive întemeiate, prezent la această importantă acțiune. Nu a reușit să răs-

s-a oferit pentru prima dată prilejul de a asista la un spectacol artistic aparte de folclor autentic (Criciova), frumos prelucrat și interpretat (Rona de Sus, Chust sau Novi Sad) și cu mult dans popular ucrainean reușit. Domnul primar, părintele Petru Rosoha, a ajuns în final să exclame cu bucurie: „după un asemenea spectacol mă declar mândru că sunt ucrainean”, iar în ochii multora s-au văzut lacrimi de satisfacție și emoție. La reușita spectacolului au contribuit, în parte, și talentații prezentatori în limbile ucraineană și română, frații gemeni Greceniuc din Lunca la Tisa - Maramureș, studenți în orașul Cluj-Napoca.

Duminică dimineața, manifestarea a continuat prin participarea oaspeților la Sfânta Liturghie, oficiată de părintele Cristian Popovici la biserica ortodoxă ucraineană din Timișoara, aflată în apropierea Casei de Cultură. Vestea ridicării unei biserici noi, la care s-a pus deja temelie, ne-a bucurat. Și văzând la slujbă atâta elită ucraineană bănățeană, printre care se dis-

Defilarea formației din Gottlob

pundă invitației, din păcate, nici Ambasada Ucrainei în România.

La Căminul Cultural din localitate a fost programată o masă rotundă cu tema „100 de ani de la stabilirea ucrainenilor în județul Timiș” și un spectacol artistic. S-au rostit discursuri, saluturi și cuvântări, iar domnul primar a schițat o scurtă istorie a ucrainenilor care și-au găsit aici, în urmă cu un secol, loc prielnic de viață, goniți de sărăcia la care erau supuși în acea vreme în Transcarpatia. S-a evidențiat faptul că această comună a dat multe personalități importante care s-au remarcat în diverse domenii, iar domnului profesor Mihai Decun și sportivului în ascensiune profesională, Cristian Dancea, li s-au decernat de Primărie diplome de „Cetățean de Onoare”.

La spectacolul care s-a desfășurat în fața căminului, în aer liber, au luat parte formații artistice din Chust - Ucraina, Novi Sad - Serbia, Rona de Sus - județul Maramureș, Cornuțel - județul Caraș-Severin, Știuța și Criciova - județul Timiș.

Publicului spectator din comuna Criciova li

tingeau doamna profesoară Iulia Hrin-Ardelean, domnul avocat Ștefan Buciuța, domnul inginer Andrei Rusnac, mi s-a întărit încrederea că ziditori spirituali ai Bisericii există și dezideratul comunității va fi curând împlinit.

A urmat apoi o scurtă excursie de vizitare a frumosului oraș Timișoara de către cei veniți din alte țări și alte regiuni.

La orele 14, la Muzeul Satului Bănățean de la Pădurea Verde din Timișoara, s-a desfășurat „Parada costumelor populare ucrainene”. Participanții, însoțiți de pancarte, au pornit din curtea casei ucrainene tradiționale, transferate aici cândva din satul Repedea - Maramureș, și au defilat, în admirația celor prezenți, pe aleile principale ale muzeului până la scena în aer liber, special amenajată pentru festivitate. Bogăția și diversitatea coloritului costumelor populare erau impresionante și bucurau ochii privitorilor. Multora le venea atunci ideea că ar fi fost bine dacă se putea face acest lucru undeva mai în centrul orașului, în văzul mai multor spectatori! Poate, altădată.

Spectacolul artistic de la muzeu a fost deschis de Hleba Gheorghe și Iaroslava Colotelo, organizatorii principali și de dl ing. Răzvan Hrenovschi, reprezentantul Consiliului Județean Timiș, care au rostit saluturi și calde cuvântări (traduse, așa cum se cuvine, în ambele limbi).

(Continuare în pagina 5)

Defilarea formației din Rona de Sus

Pe scenă s-au perindat, rând pe rând, următoarele formații artistice ucrainene: „Kobzar“, ansamblu de cântec și de dans din Serbia (susținut de dl M. Hochak), „Vocile Ronei“ și „Sokoly“, formație corală și de dans din Rona de Sus - Maramureș (conduse de doamna Geta Petrețchi), formație vocal-instrumentală „Remeteanca“ din Remetea Mică (instruită de doamna Anna Hrin), formație de dans „Moloda nadiia“ din Soca (condusă de părintele Vasile Ardelean), „Doina Gottlobului“, formație de cântec și dans din Gottlob (îndrumător doamna Odotea Corneștean), fiind răsplățiți de publicul spectator cu vii și îndelungi aplauze. Organizatorii le-au înmănat diplome de participare, iar prezentatoarea spectacolului a fost, de această dată, sufletista și talentata doamnă Anna Bereghi din Lugoj.

Participanții la eveniment s-au putut bucura, în ciuda previziunilor meteorologice sumbre, de o vreme caldă și însorită. Era un plăcut început de toamnă, cum o supranumesc în Ucraina:

Formația artistică din Serbia

„ЗОЛОТА ОСІНЬ“ / бабине літо („o toamnă de aur“ / „vara Sfinților arhangheli“). Încă o dovadă că Dumnezeu ține la ucraineni și le binecuvântează acțiunile.

Festivalul s-a încheiat cu o frumoasă cină festivă, oferită de organizatori, la care au fost invitați toți participanții din acea zi a festivalului și unde muzica ucraineană tradițională răsună până seara târziu, într-o atmosferă de prietenie și perfectă armonie.

Dacă la festival ar fi fost asigurată ceva mai bine mediatizarea, prin prezența Televiziunii Române centrale sau măcar a TVR3 (și nu doar prin câteva secvențe oferite de Europa Nova prezentă la începutul acțiunii de la Timișoara) și am fi avut filmat tot festivalul, spre a-l avea în arhivă pentru posteritate, organizatorii s-ar fi putut declara chiar mulțumiți. Radioul local, Radio România Internațional și redactorul emisiunii ucrainene din Banat au mediatizat, în schimb, evenimentul cât se poate de larg, iar reprezentantul Agerpres-ului de Timișoara, domnul Costel Duma, era prezent permanent cu aparatul lui de fotografiat profesionist, surprinzând cele mai importante momente ale festivalului, lucru pentru care le aducem tuturor mulțumiri și pe această cale.

Defilarea formației din Serbia

pact, le poate etala și valorifica folclorul autentic, comparându-l cu al altora care provin din alte zone ale Europei, din diaspora sau din Ucraina, ca oaspeți ai festivalului. Perpetuarea lui va depinde, însă, de felul în care își vor asuma răspunderea organizării unui astfel de eveniment, deloc ușor, reprezentanții celorlate filiale ale UUR, așa cum a avut curajul s-o facă inimosul ucrainean Iuri Hleba, răspunzând „la apel“ în ciuda faptului că se afla în plină campanie electorală a alegerilor UUR. Cinste lui! Iar bănățenii ucraineni au demonstrat cu prisosință, și de această dată, că au știut să fie „frunca“.

Așadar, acest festival poate fi considerat, de fapt, cel de-al V-lea Festival Național al Folclorului Ucrainean (festivalul similar în Banat fusese organizat la Copăcele, în vara lui 1991) și nu ca Primul festival al ucrainenilor din Banat, cum s-a afirmat la un moment dat. Bănățenii vor trebui să mai aștepte, răbdători, încă alți 4 ani, până la revenirea lui, nădăjduim, mai întărit și îmbogățit, ca un eveniment de importanță majoră în viața lor culturală. Dacă, între timp, se va depăși și criza economică mondială care ne afectează tuturor activitatea, festivalul nostru va deveni cel care se pretinde a fi: cu formații folclorice reprezentative din absolut toate regiunile țării, cu concursuri ale formațiilor de tineret, cu evocări interesante, urmând exemplul activității culturale a diasporei ucrainene din alte țări (Polonia, Serbia, Slovacia, Ungaria etc.) și ale altor minorități naționale din România care au reușit să ne-o ia, în unele privințe, mult înainte.

Liliana TIMBOTA,
Iaroslava COLOTELO

Festivalul Internațional al Pălincii din Satu Mare

În trei zile (1-3 octombrie) Satu Mare trebuia să demonstreze că este capitala supremă a pălincii.

Obiectivul proiectului „Festivalul Internațional al Pălincii din Satu Mare“ l-a constituit promovarea potențialului turistic și crearea infrastructurii necesare în scopul creșterii atractivității României ca destinație turistică prin creșterea vizibilității județului Satu Mare pe harta turistică a României și promovarea produselor tradiționale și specifice județului.

Festivalul a urmărit creșterea numărului turiștilor care vizitează județul Satu Mare, prin interacționarea directă cu populația locului în cadrul unui eveniment multietnic și multicultural, oferirea unor atracții suplimentare față de cele existente și cunoașterea tradițiilor și culturii din județ.

Acest festival este cofinanțat de UE prin Fondul european de dezvoltare regională. Pe lângă celelalte activități specifice desfășurate de organizatori, au fost prezente formații artistice locale și invitați din țară care au prezentat programe artistice pe scena amenajată în aer liber în Grădina Romei.

Formații folclorice din Satu Mare și alte localități au adus în atenție cântece și jocuri populare tradiționale din cultura românească, maghiară, germană, ucraineană și rromă. În acest sens, presa locală înșiră o seamă de formații artistice care au captat atenția sătmărenilor, formația artistică „Miculeanca“ fiind menționată printre primele care a debutat pe scenă cu mare succes.

Formația „Miculeanca“ este alcătuită din școlari ucraineni și acompaniată de două cadre

Formația „Miculeanca“

didactice la chitară. Este vorba de dna Igaz Georgeta și Morar Loredana. De menționat faptul că această formație este în continuă pregătire și perfecționare cu mare competență de către inimoasa profesoară de limba ucraineană, Nadia Corsuc, sprijinită de conducerea școlii și de Uniunea Ucrainenilor din România - filiala Satu Mare.

Mihai MACIOCA

